

Հայաստանի Հանրապետության
Քաղաքաշինության նախարարություն

Կոտայքի Կոշտ Կենցաղային
Թափոնների Կառավարման
Նախագիծ – Բնապահպանական
և Սոցիալական
Ուսումնասիրություն

Շահագրգիռ կողմերի ներգրավման ծրագիր

Նոյեմբեր 2011թ.

COWI A/S

Parallelvej 2
DK-2800 Kongens Lyngby
Denmark

Tel +45 45 97 22 11
Fax +45 45 97 22 12
www.cowi.com

Հայաստանի Հանրապետության
Քաղաքաշինության Նախարարություն

Կոտայքի Կոշտ Կենցաղային
Թափոնների Կառավարման
Նախագիծ – Բնապահպանական
և Սոցիալական
Ուսումնասիրություն

Շահագրգիռ կողմերի ներգրավման ծրագիր

Նոյեմբեր 2011թ.

Ծրագիր No.	75143-1-ENG
Դոկումենտ no.	1
Տարբերակ	04
Ժամկետը	07.11.2011

Պատրաստեց	LLA
Ստուգեց	CASK
Հաստատեց	CASK

Բովանդակություն

1	Ներածություն	Error! Bookmark not defined.
2	Նախագծի հրապարակման և հասարակական քննարկումների իրավական դաշտը	7
3	Շահագրգիռ կողմերի իդենտիֆիկանիա	12
4	Շահագրգիռ կողմերի ներգրավման նախորդ գործունեության համառոտ նկարագիրը	15
4.1	Հանդիպումներ նախագծի ձևավորման ընթացքում	166
4.2	Տնտեսատեխնիկական հետազոտության սկիզբ	17
4.3	Հանդիպումներ տնտեսատեխնիկական հետազոտության ընթացքում	17
5	Նախագծի քննարկումներ և լուսաբանման ծրագիր	20
5.1	Ծրագրի պլանավորման հանդիպում 2011թ.-ի մարտին	20
5.2	Տեղեկատվության լուսաբանում էլեկտրոնային տարբերակով	21
5.3	Հրապարակումներ ԶԼՄ-ներում	21
5.4	Հեռախոսային կապ	22
5.5	ՇՄՍԱԳ նախագծի շնորհանդես	22
5.6	Տեղեկատվության լուսաբանում տպագիր օրինակով	23
5.7	ՇՄՍԱԳ-ի վերաբերյալ մեկնաբանությունների ընդունում և վերլուծություն	24
5.8	Տեղեկատվական և խորհրդատվական հանդիպումներ	24
5.9	Շահագրգիռ կողմերի ներգրավվածությունը շինարարության և շահագործման ընթացքում	24
6	Բողոքարկման մեխանիզմ	25
6.1	Արտաքին շահագրգիռ կողմերի բողոքարկման մեխանիզմ	26

6.2	Ներքին շահագրգիռ կողմերի բողոքարկման մեխանիզմ	27
6.3	Կապալառուների բողոքարկման մեխանիզմ	32
6.4	ՎԶԵԲ աշխատանքային պահանջներ՝ կապալառու շինարարների համար	32

Հավելվածներ

Հավելված 1	Կոտայքի մարզի ԿԿԹ նախագծի շահագրգիռ կողմերի ցուցակ	34
Հավելված 2	Տնտեսատեխնիկական հետազոտության գործադրմանը նվիրված հանդիպման մասնակիցների ցուցակ, Հրազդան	45
Հավելված 3	Մարդկանց ցուցակը, որոնց հետ եղել են հանդիպումներ կայքի այցելությունների ժամանակ	48
Հավելված 4	Կոտայքի մարզի ԿԿԹ նախագծի շահագրգիռ կողմերի ներգրավվածության վերաբերյալ արձանագրություն	51
Հավելված 5	ԲՄՈւ ծրագրի պլանավորման հանդիպման մասնակիցների ցուցակ 16.03.2011	52
Հավելված 6	Նախագծի վերաբերյալ ԶԼՄ-ներում արված հրապարակումների արձանագրություններ	56
Հավելված 7	Մեկնաբանությունների և առաջարկությունների ձևաչաձ ՇՄՍԱԳ-ի բնթացքում	57
Հավելված 8	Հասարակական բողոքարկման ձևաչափ	59
Հավելված 9	Բողոքարկման ձև աշխատակիցների և ոչ-աշխատակիցների համար	61
Հավելված 10	ՎԶԵԲ աշխատանքային պահանջներ՝ կապալառու շինարարների համար	63

1 Ներածություն

Հայաստանի Հանրապետության Քաղաքաշինության Նախարարությունը («ՔՆ») դիմել է Վերակառուցման և Զարգացման Եվրոպական Բանկին («ՎԶԵԲ» կամ «Բանկ») Կոտայքի մարզում տարածաշրջանային սանիտարական աղբավայր նախագծելու և ֆինանսավորելու խնդրանքով: Սա կլինի առաջին սանիտարական աղբավայրը երկրում: Կոտայքի տարածաշրջանը ընտրվել է Երևանին մոտ գտնվելու պատճառով՝ նպատակ ունենալով ստեղծել ցուցադրական նախագիծ ողջ երկրի համար (Պատկեր 1). Նախագիծը կմեղմացնի բնապահպանական վտանգը և կդիմակայի բացասական ազդեցությանը հողի և ջրային ռեսուրսների վրա: ՔՆ-ը նպատակ ունի կառուցել երկրին ծառայող յոթ տարածաշրջանային սանիտարական աղբավայր:

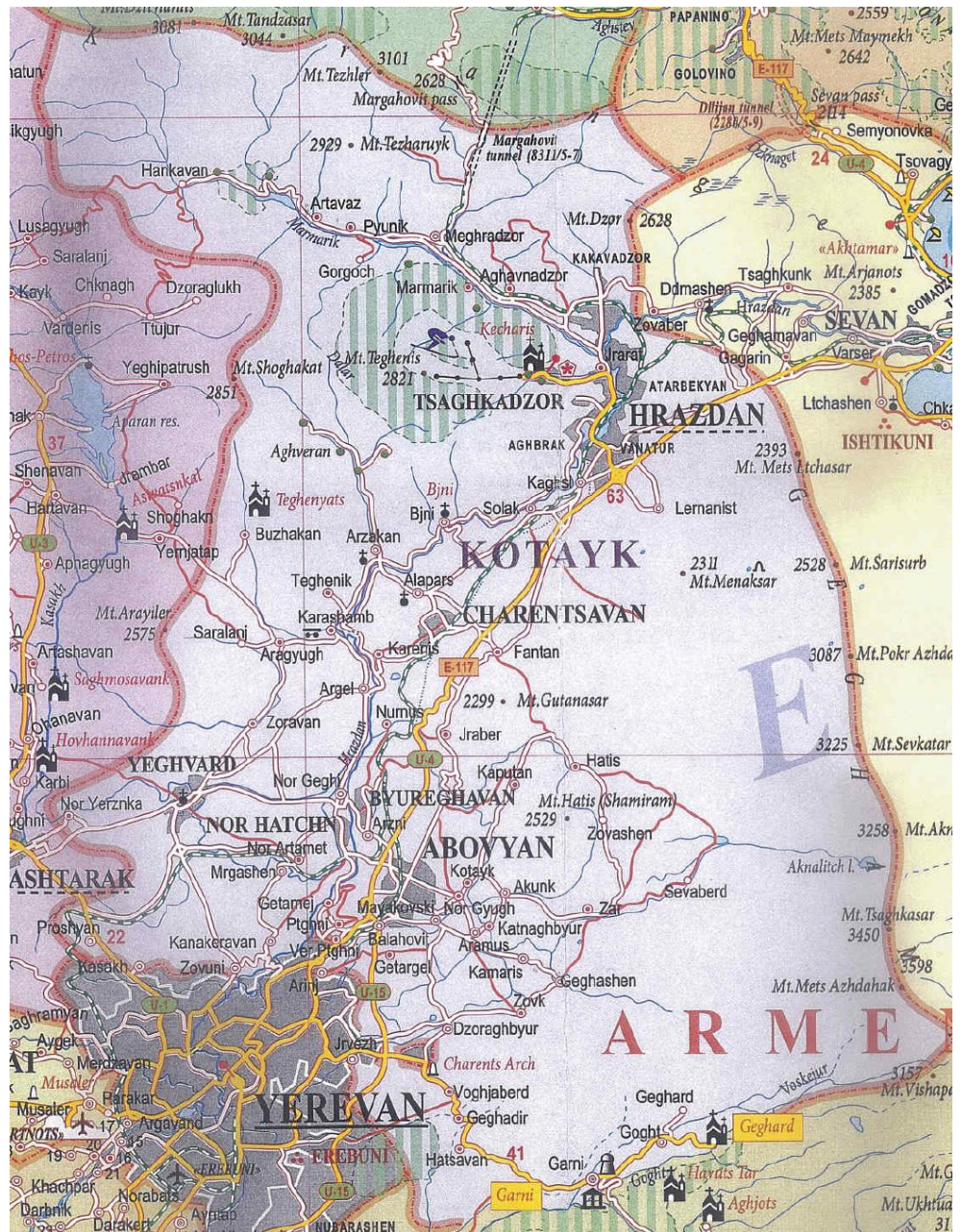
Պատկեր 1 Կոտայքի մարզը և Հայաստանի այլ մարզերը

Նախագիծը ներառում է կոշտ կենցաղային թափոնների կառավարման ոլորտի բարեփոխումներ: Բարեփոխումները կիրագործվեն Կոտայքի մարզի թափոնների կառավարման

համապատասխան պլավավորման հիման վրա (Պատկեր 1). Հաստատությունը կառուցելու ժամանակ ուշադրությունը պետք է կենտրոնացնել գործող ձեռնարկություն կառուցելուն և այն որպես հաստատուն կոմերցիոն միավոր զարգացնելուն: Հավաքման ծառայությունների վերահսկողությունը և թափոնների հավաքման մասնավոր մասնակցությունը կհաստատվեն մրցութային սկզբունքով:

Նախագիծը լինելու է ՎԶԵԲ-ի առաջին կոշտ կենցաղային թափոնների ծրագիրը Հայաստանում, և կլինի երկրում թափոնների կառավարման արդիականացման ազգային ծրագրի մասը: Առաջարկ է եղել Սևան քաղաքը, որը գտնվում է Գեգհարքունիքի մարզում, սակայն շատ մոտ Կոտայքի մարզի հյուսիսային սահմանին և գլխավոր ճանապարհին, նույնպես ներառել ծրագրի մեջ:

Ակնկալվում է, որ նախագիծը կունենա կարևոր ցուցադրական նշանակություն և կբարձրացնի հասարակության իրազեկությունը կոշտ կենցաղային թափոնների վերաբերյալ, ինչը կարևոր է ակնկալվող վճարների բարձրացումները ընդունելու համար:

Պատկեր 1 Կոտայքի մարզի քարտեզը

Ըստ ԲՄՈՒ պայմանագրի աշխատանքի նկարագրի Կոտայքի մարզում Կոշտ Կոնցաղային Թափոնների Կառավարման նախագծի իրականացվող հանձնարարության, Շահագրգիռ կողմերի ներգրավման ծրագիրը պետք է պատրաստվի ըստ ՎԶԵԲ-ի Բնապահպանական և Սոցիալական Տնտեսատեխնիկական Հետազոտության քաղաքականության (2008), մասնավորապես նրա Պահանջ 10-ը. ՎԶԵԲ-ի 2008թ.-ի Բնապահպանական և Սոցիալական քաղաքականությունն ու կատարման պահանջները հասանելի են՝ <http://www.ebrd.com/about/policies/enviro/policy/2008policy.pdf>. կայքում:

Շահագրգիռ կողմերի ներգրավվածությունը նշանակում է հաստատուն հարաբերությունների կառուցում և պահպանում այն անձանց հետ, ովքեր տուժել են կամ հետաքրքրված են ՔՆ-ի Նախագծով և գործունեությամբ: ՇՆԾ տալիս է ՔՆ-ի և տարբեր շահագրգիռ կողմերի միջև կոմունիկացիայի ընդհանուր նկարագիրը նախագծի տարբեր փուլերում՝ ներառյալ ՇՄՄԱԳ և նախապատրաստական աշխատանքները, շինարարությունը, շահագործումը և փակումը: Այս կոմունիկացիան պետք է հեշտացնի գործընթացը նախագծի ողջ ընթացքում, մշակի և հետևի աշխատանքի լավագույն կատարմանը նախագծի յուրաքանչյուր փուլում:

ՇՆԾ –ի նպատակն է ժամանակին ապահովել համապատասխան և հասկանալի տեղեկատվությամբ և բոլոր շահագրգիռ կողմերին, ներառյալ նրանց, ովքեր պատկանում են խոցելի խմբերին և/կամ սոցիալապես անապահով խավերին, իրենց տեսանկյունները և մտահոգությունները արտահայտելու հնարավորություն տալ նախագծի հետ կապված, այնպես որ 8 քաղաքապետարանների կողմից հիմնադրված ԾԻԳ-ը կարողանա հաշվի առնել և արձագանքել դրանց:

Այս ՇՆԾ-ն պետք է դիտվի որպես ակտիվ աշխատանքի փաստաթուղթ: Այն կվերանայվի և նախագծի կատարման ընթացքում: ՔՆ-ը կգնահատի ձեր առաջարկությունները ՇՆԾ-ի, ՔՆ-ի և շահագրգիռ կողմերի միջև շփման գործընթացի բարելավման հետ կապված:

Որպես ծրագրի նախաձեռնող, ՔՆ-ը ներկայացնող կոնտակտային անձն է՝

Պրն. Ավագ Հակոբյան

Հայաստանի Հանրապետության Քաղաքաշինության փոխնախարար

Կառավարության շենք 3, Հանրապետության Հրապարակ, 0050 Երևան
Հեռ: +374 10 56 51 31

Ֆաքս: +374 10 52 96 03

Էլ-փոստ: av.hakobyan@mud.am

2 Նախագծի հրապարակման և հասարակական քննարկումների իրավական դաշտը

Տեղեկատվության հրապարակումը, հասարակական քննարկումները և շահագրգիռ կողմերի ներգրավվածությունը ՎՁԵԲ-ը համարում է ընթացիկ գործընթաց, որը պետք է սկսվի նախագծի նախապատրաստական աշխատանքների սկզբնական փուլում և շարունակվի իրականացման ժամանակ:

ՇՆԾ-ը պետք է նախապատրաստվի և իրականացվի ՎՁԵԲ-ի Բնապահպանական և Սոցիալական Քաղաքականության համապատասխան (2008), մասնավորապես նրա տեխնիկական պահանջ 10-ով և ՎՁԵԲ-ի Հասարակական Տեղեկատվության Քաղաքականության (2008)։

Հետևյալ միջազգային փաստաթղթերը նույնպես վերաբերում են ՇՆԾ-ի նախապատրաստմանը:

- ՄԱԿ-ի ԵՏՀ (Եվրապայի Տնտեսական Հանձնաժողով) Կոնվենցիան ինֆորմացիայի հասանելիության, որոշումներ կայացնելու հարցում հասարակության մասնակցության և բնապահպանական հարցերում արդարադատության մատչելիության վերաբերյալ, և
- ԵԽ-ի Հրահանգ 85/337/EEC, որը լրացվել է Հրահանգ 97/11/EC-ով, շրջակա միջավայրի վրա որոշ հանրային և մասնավոր ծրագրերի հետևանքների գնահատման մասին:

Հայաստանը հանդիսանում է մի շարք կոնվենցիաների և միջազգային պայմանագրերի անդամ, որոնք տրամադրում են նախագծին համապատասխան հանրային քննարկումների հիմունքներ, ինչպես նաև հետևյալ համապատասխան գործողությունները.

- *Շրջակա Միջավայրի վրա Ազդեցության Գնահատման անդրսահմանային ենթատեքստի Կոնվենցիա* (Էսպո, 1991). Կոնվենցիայի համաձայն՝ կողմերը պետք է եթե չխոչընդոտեն,

ապա հնարավորինս նվազեցնեն վնասակար անդրսահմանային ազդեցությունը: Կոնվենցիայի պահանջների համաձայն՝ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման փաստաթուղթը պետք է ներառի տվյալ գործունեության նկարագրությունը, նրա նպատակները, ինչպես նաև տվյալ միջոցառումից հրաժարվելու տարբերակը, շրջակա միջավայրի օբյեկտները, որոնք ենթարկվում են բացասական ազդեցության, կանխարգելման միջոցառումների ցուցակ և այլն

- *Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման անդրսահմանային ենթատեքստի կոնվենցիայի ռազմավարական շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման պրոտոկոլ* (Կիեվ, 2003).

Պրոտոկոլը նախատեսում է իրականացնել ռազմավարական էկոլոգիական գնահատում (ՌԷԳ) և կողմերի պարտավորեցում ազգային և ռեգիոնալ մակարդակով: Այս պրոտոկոլի համաձայն՝ տարբեր ոլորտների զարգացման համար մշակված ծրագրերն ու նախագծերը և, եթե հնարավոր է, նաև քաղաքականությունն ու օրենսդրությունը ենթակա են ՌԷԳ-ին:

- *Անդրսահմանային ջրային ռեսուրսների և միջազգային լճերի պաշտպանության և օգտագործման Կոնվենցիա*, 1992 (Հայաստանի կողմից չի ստորագրվել): Կոնվենցիան անդրադառնում է անդրսահմանային ազդեցության կանխարգելմանը, սահմանափակմանը և նվազեցմանը, անդրսահմանային ջրերի մոնիտորինգին, կանխարգելման արդյունավետ միջոցների հետազոտություն և զարգացում, անդրսահմանային ազդեցության սահմանափակում և նվազեցում:

- *Անդրսահմանային ջրային ռեսուրսների և միջազգային լճերի պաշտպանության և օգտագործման Կոնվենցիայի Ջրի և առողջության պրոտոկոլ* (1999): Պրոտոկոլի նպատակն է տրամադրել բնակչությանը որակյալ ջուր, որը վտանգ չի ներկայացնում մարդկային առողջության համար, խմելու ջուրը բոլորին հասանելի դարձնել, իրականացնել սանիտարական պաշտպանիչ միջոցներ, ինչպես նաև էկոհամակարգերի պաշտպանությանն ուղղված միջոցառումներ:

ՇՆԾ-ի նախապատրաստման համար նշանակություն ունեցող Հայաստանի իրավական և կարգավորիչ դաշտը հիմնված է հետևյալ հիմնական գործողությունների վրա.

- Օրենք շրջակա միջավայրի փորձաքննության/գնահատման մասին (Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատում):

- Կառավարության որոշումը բնապահպանական փորձաքննությանը ենթակա ծրագրված միջոցառումների մասին (N-139, 30 Մարտ-ի, 1999թ.).
- Օրենք տեղեկատվության ազատության մասին
- Օրենք բնակչության բնապահպանական կրթության մասին
- Օրենք պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների, ինչպես նաև պատմական միջավայրի պահպանման և օգտագործման:

1995թ.-ին շրջակա միջավայրի փորձաքննության մասին ընդունված օրենքը պարունակում է 48 տնտեսական միջոցառումների ցուցակ, որոնք ենթակա են փորձաքննության, այսինքն փորձագետի վերանայման: Օրենքը կարգավորում է նախատեսվող գործունեության շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման իրավական, տնտեսական և ինստիտուցիոնալ ասպեկտները:

Հոդված 4-ի համաձայն, հետևյալ գործողությունները վերաբերում են ՇՄԱԳ –ին՝ կոշտ կենցաղային թափոնների կառավարման ոլորտում.

- Վտանգավոր թափոնների հեռացում և վերամշակում;
- Թափոնների հեռացման օբյեկտների ստեղծում:

Հետագայում, ՇՄԱԳ-ի վերաբերյալ օրենքը սահմանում է նախատեսվող գործողությունների մասին ծանուցման ընթացակարգ (Հոդված 6): Երբ նախատեսվող գործունեության անդամը տեղեկացնում է իրավասու տեղական իշխանությանը, որը պատասխանատու է վարչական տարածքում բոլոր փորձագիտական ծրագրերի համար, որտեղ առաջարկվում է անցկացնել նախատեսված գործունեությունը, իրավասու մարմինը պետք է 7 օրվա ընթացքում տեղեկացնի տեղական համայնքին և 15 օրվա ընթացքում կազմակերպի հանրային լսումներ: Համայնքի կողմից մեկնաբանությունների բացակայությունը դիտարկվում է որպես դրական պատասխան իրավասու մարմիններին:

30 օրվա ընթացքում իրավասու մարմինը պետք է տեղեկացնի նախաձեռնող կողմին վերջնական որոշումը այն մասին, թե ՇՄԱԳ պետք է իրականացնել, թե ոչ:

Հաջորդ քայլը իրավասու մարմինների կողմից պահանջվող փաստաթերթի ներկայացնելն է, որը նա անմիջապես ուղարկում է «մարզի կամ համայնքի ղեկավարներին, համապատասխան պետական մարմին և տուժված համայնքին»:

5 օրվա ընթացքում համայնքները պատրաստվում են փաստաթղթերը հանրությանը ներկայացնել: Լսումները, որին մասնակցում են համայնքի ղեկավարները և ձեռնարկող կողմը, պետք է ավարտված լինեն 30 օրվա ընթացքում: Եթե տուժել է ավելի քան մեկ համայնք հասարական լսումների վայրը որոշում է իրավասու մարմինը:

Հանրային լսումների 10 օրերի ընթացքում համայնքների ղեկավարները ներկայացնում են հանրային կարծիքը իրավասու մարմիններին:

Բացի այդ, համապատասխան ազգային մարմինների կարծիքները պետք է ուղարկվեն իրավասու մարմիններին 30 օրվա ընթացքում՝ վերանայելու համար:

9-րդ հոդվածի համաձայն, փաստաթղթի գնահատման փորձագիտական բանաձևը (եզրակացությունը) պետք է կիրառվի իրավասու մարմինների կողմից հատուկ վկայականներ ստացած անձանց և/կամ իրավաբանական մարմինների կողմից: Փորձագիտական եզրակացությունը պետք է տրվի ՇՄԱԳ փաստաթղթերը ստանալուց 70 օր հետո՝ հաշվի առնելով նաև հանրության և համապատասխան հասարակական հաստատությունների կարծիքը: Պարզաբանումներ ստանալու նպատակով իրավասու մարմինը կարող է նշված ժամկետը երկարացնել մինչև 180 օր:

Փորձագիտական եզրակացությունը ստանալուց հետո 30 օրվա ընթացքում իրավասու մարմինը պետք է կազմակերպի հանրային լսումների երկրորդ փուլը: Հանրային լսումների 20 օրերի ընթացքում իրավասու մարմինը պետք է կատարի իր վերջնական որոշումը/բանաձևը գնահատման վերաբերյալ:

Սովորաբար գնահատման եզրակացությունը հանձնվում է ծրագրի նախաձեռնողին 120 օրերի ընթացքում: Փորձաքննության եզրակացությունը ուժի մեջ է տրման ամսաթվից:

Պատմական և մշակութային անշարժ հուշարձանների մասին օրենքը (1998թ.-ի Նոյեմբերին ընդունված) անդրադառնում է հետևյալ բնագավառներին. (i) պատմական և մշակութային հուշարձանների հասկացողություն, (ii) նրանց պահպանման և օգտագործման կարգը, (iii) հուշարձանների դասակարգումը, (iv) պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների իրավունքներն ու պարտականությունները՝ հուշարձանների պահպանության և օգտագործման հետ կապված, (v) հուշարձանների պետական գրանցման կարգը: Այն ապահովում է հուշարձանների և պատմական

միջավայրի պահպանման հիմունքները, աջակցում հուշարձանների և հնագիտական պեղումների ուսումնասիրություններին:

Շահագրգիռ կողմերի ներգրավումն էլ և հանրային քննարկումների միջոցառումները նույնպես ներառված են Աղբավայրի Կառուցման և Շահագործման Ուղեցույցում, որը ընդունվել է Հայաստանի Քաղաքաշինության Նախարարության կողմից 2010թ.-ին:

3 Շահագրգիռ կողմերի իդենտիֆիկացիա

Շահագրգիռ կողմերը այն կազմակերպություններն ու անհատներն են, որոնք հետաքրքրված են, պատասխանատու են կամ տուժում են առաջարկվող նախագծից: Թափոնների հավաքման ծառայություններ մատուցող ձեռնարկությունների աշխատակիցները նախագծի ներքին շահագրգիռ կողմերն են: Մյուս մասնակիցները՝ արտաքին շահագրգիռ կողմերն են:

Շահագրգիռ կողմերի իդենտիֆիկացիան իրականացվում է նախագծի կազմավորման ընթացքում, տնտեսատեխնիկական հետազոտության և ՇՄԱԳ ժամանակ:

Շահագրգիռ կողմերի հետևյալ խմբերը բնութագրվել են այսպես.

- Միջազգային կազմակերպություններ – նրանց հիմնական ֆինանսավորման հաստատությունն է ՎԶԵԲ-ը, և այլ միջազգային կազմակերպություններ, որոնք աջակցում են Հայաստանում բնապահպանական և սոցիալ բարեփոխումներին ուղղված տարբեր միջոցառումների:
- Ազգային մինիստրություններ և այլ կառավարական հաստատություններ – նրանք ունեն ազգային իշխանությունների գործառույթներն ու պարտականությունները, որոնք կապված են ծրագրի նախապատրաստման, իրականացման և ռեպլիկացիայի հնառավորություն:
- Կոտայքի տարածքային կառավարման հաստատություններ – նրանք ունեն տարածաշրջանային իշխանությունների գործառույթներն ու պարտականությունները, որոնք կապված են ծրագրի նախապատրաստման և իրականացման հետ:
- Կոտայքի մարզի և Սևան քաղաքի քաղաքային և տեղական իշխանություններ:
- Կոտայքի մարզի և Սևան քաղաքի բնակիչներ – ակնհայտ է, որ քաղաքների և գյուղական տարածքների տեղական համայնքների

և անհատական տնային տնտեսությունների վրա կազդեն կոշտ կենցաղային թափոնների ոլորտի փոխությունները, ակնկալվող գնաբարձրացումը, բայց կունենան բարելավված սպասարկում և այդպիսով կդառնան նախագծի շահառուները; հատուկ ուշադրություն պետք է դարձնել առավել խոցելի խմբերի շահերին:

- Հողատերեր/հողօգտագործողներ և աղբավայրի տեղանքին մոտ գտնվող բնակավայրերի բնակիչներ – նրանց վրա կազդեն տարածաշրջանային աղբավայրի կառուցման և շահագործման հետ կապված միջոցառումները:
- ՀԿ-ներ - մի շարք տեղական և միջազգային հասարակական կազմակերպություններ ունեն Հայաստանի տարբեր մարզերում թափոնների կառավարման և հանրային քննարկումների գործունեության արժեքավոր փորձ և ցուցաբերել են հետաքրքրություն ծրագրին:
- Հայկական խորհրդատվական ընկերություններ, հետազոտական կենտրոններ – նրանք զբաղվում են Հայաստանում քաղաքային տարածքների հատակագծերի մշակմամբ, տարբեր ծրագրերի նախապատրաստմամբ և ուսումնասիրությամբ, ինչպես նաև թափոնների կառավարման ծրագրերով:
- Հասարակությունը – որպես Հայաստանում սանիտարական աղբավայր կառուցելու միջազգային փորձնական ծրագիր, Կոտայքի մարզի Նախագիծը կարող է հետքերել այլ մարզերի հասարակությանը; միևնույն ժամանակ Նախագիծը կարող է որոշակի հետաքրքրություն ներկայացնել Կոտայքի մարզը և Սևան քաղաքը այցելող տուրիստներին՝ բիզնեսի զարգացման համար, լրացուցիչ շահագրգիռ կողմերի իդենտիֆիկացիայի համար (օրինակ՝ ֆորմալ և ոչ ֆորմալ վերամշակողներ):
- Զանգվածային լրատվամիջոցներ – Հայաստանի ԶԼՄ-ները սովորաբար ակտիվ են հասարակությանը հետաքրքրող միջազգային ծրագրերի վերաբերյալ ցանկացած նորություններ ձեռք բերելու և ներկայացնելու հարցում:
- Կապալառուներ և մատակարարներ – տարբեր շինարարական ընկերություններ և սարքավորումների մատակարարներ կարող են շահագրգռված լինել նախագծով, որպես նրանց համար աշխատանքի հնարավորություն է ստեղծում:
- Կոտայքի մարզի և Սևան քաղաքի թափոնների կառավարման ընկերությունների աշխատակազմ – ընկերությունները կմասնակցեն թափոնների կառավարման ոլորտի

արդիականացմանը և բարեփոխմանը, այնպես որ նրանց աշխատակազմը ինֆորմացիայի կարիք կունենա:

Իդենտիֆիկացված շահագրգիռ կողմերի ցուցակը և նրանց կոնտակտային տվյալները ներկայացված են Հավելված 1-ում:

Նախագծի պատրաստման և իրագործման ընթացքում տարբեր շահագրգիռ կողմերի կազմն ու պարտականությունները կենթարկվեն որոշակի փոփոխությունների: Օրինակ, աղբավայրի կառուցմանը մասնակցող կապալառուների աշխատակազմը և ապագա տարածաշրջանային աղբավայրը շահագործող ձեռնարկության աշխատակազմը պետք է նույնպես դիտարկվեն որպես Նախագծի ներքին շահագրգիռ կողմեր:

Տվյալ փաստաթղթի հաջորդ երկու գլուխները տեղեկություն են տրամադրում շահագրգիռ կողմերի ներգրավման արդեն ձեռնարկված և հետագա գործունեության վերաբերյալ:

4 Շահագրգիռ կողմերի ներգրավման նախորդ գործունեության համառոտ նկարագիր

Առաջարկվող Նախագիծը հիմնված է ՔՆ-ի կողմից իրականացվող երկարաժամկետ քաղաքաշինական գործընթացի վրա, որը համագործակցում է Հայաստանի քաղաքապետարանների համար գլխավոր հատակագծեր նախագծող այլ մինիստրությունների և խորհրդատվական ընկերությունների հետ: Ներկայումս գլխավոր հատակագծերը հասանելի են Կոտայքի մարզի այն համայնքների համար, որոնք ներկայացված են Աղյուսակ 3.1:

Table 3.1 Քաղաքաշինության գլխավոր հատակագծերը Կոտայքի մարզի համայնքների համար, մինչ 2011թ. -ի մարտ:

No	Համայնք	ՀՀ Կառավարության կողմից հատակագծի հաստատման ամսաթիվը
1	Գյուղ Հանքավան	19.01.2006
2	Գյուղ Արզական	19.01.2006
3	Գյուղ Արզնի	19.01.2006
4	Գյուղ Արտավազ	19.01.2006
5	Քաղաք Չարենցավան	30.11.2006
6	Քաղաք Եղվարդ	09.08.2007
7	Քաղաք Աբովյան	09.08.2007
8	Քաղաք Հրազդան	21.12.2007
9	Քաղաք Գառնի	27.12.2007
10	Քաղաք Ծաղկաձոր	16.06.2006

11	Գյուղ Ջրվեժ	02.07.2009
12	Քաղաք Նոր Հաճն	07.11.2001

Նախագիծը ՎԶԵԲ-ի կողմից ֆինանսավորման համար նախապատրաստելու ընթացքում ՔՆ իրականացրել է մի շարք քննարկումներ ազգային, տարածաշրջանային և քաղաքային իշխանությունների հետ:

Տեղի ՀԿ-ները ունեն Հրագրանում և Կոտայքի մարզի այլ քաղաքներում հասարակության իրազեկվածության բարձրացման քարոզարշավների փորձ: Կոշտ կենցաղային թափոնների կառավարումը հանդիսանում է ՀԿ-ների առաջնահերթ գործունեություն: ՀԿ-ներն ունեն հանրային հանդիպումների, հասարակական հարցումների փորձ, բնապահպանական հաղորդումներ հեռուստաալիքներով և հեռուստաալիքների հետ համագործակցում, թեժ գծեր: Հետևյալ ՀԿ-ները (տրվում է կազմակերպության նախագահների անունների հետ միասին) վերջին տարիներին մասնակցել են Կոտայքի մարզում բնապահպանական միջոցառումներին.: “ Մարդու իրավունքների պաշտպանության Հրագրանի գրասենյակ” (Կ. Առաքելյան), “Քաղաքացիական Ակադեմիա” (Ջ. Բուբուշյան), “Երեխաների աջակցության հիմնադրամ” (Կ. Առաքելյան), “Առաքելություն Հայաստան” (Վ. Մամիկոնյան), “Համալսարանական կրթությամբ կանանց ասոցիացիա” Հրագրանի մասնաճյուղ (Ն. Հակոբյան), “Հայ օգնության միություն” Հրագրանի մասնաճյուղ (Ջ. Քոչարյան), “Վառվող աստղ” (Ջ. Վարդանյան), “Հանրապետական կանանց խորհուրդ”(Ջ. Ուսանյան), “Անտառները սերունդների համար”(Գ. Առաքելյան):

Բնապահպանական հասարակական տեղեկատվական կենտրոնը (Օրիուս կենտրոն) Հրագրանում գործում է 2007թ.-ից ԵԱՀԿ-ի ֆինանսական հովանավորությամբ:

4.1 Հանդիպումներ նախագծի ձևավորման ընթացքում

Աբովյանի, Բյուրեղավանի, Չարենցավանի, Հրագրանի և Եղվարդի հիմնական աղբավայրերի ուսումնասիրությունները, հանդիպումները Կոտայքի մարզի տարածքային կառավարման մարմինների և հինգ քաղաքապետարանների ղեկավարների հետ տեղի են ունեցել 2008թ.-ի սեպտեմբերին՝ ՎԶԵԲ-ի նախագծի ձևավորման առաքելության ընթացքում, որն իրականացվել է միջազգային խորհրդատուի մասնակցությամբ:

Նախագծի մասին տեղեկատվությունը 2009թ.-ին տեղադրվել է ՎԶԵԲ-ի կայք՝ երկու առաջադրանքների բաժանված խորհրդատվական ծառայությունների վերաբերյալ հետաքրքրվածություն արտահայտելու կոչով. Տնտեսատեխնիկական հետազոտություն և Բնապահպանական և Սոցիալական աուդիտ: Տնտեսատեխնիկական հետազոտությունը սկսվել է 2010թ.-ի օգոստոսին: Բնապահպանական և Սոցիալական աուդիտը սկսվել է 2011թ.-ի մարտին: COWI A/S Դանիական խորհրդատվական ընկերությունը «Տրանսնախագիծ» ՓԲԸ-ի և «ԷկոԳլոբ» ՀԿ-ի հետ համատեղ հաստատվել են, որպես նախագծի խորհրդատուներ:

4.2 Տնտեսատեխնիկական հետազոտության սկիզբ

Տնտեսատեխնիկական հետազոտությունը սկսելու ընթացքում անց է կացվել երեք հանդիպում շահագրգիռ կողմերի հետ: Հանդիպումներից մեկը անց է կացվել Երևանում, իսկ երկուսը կազմակերպվել են Հրազդանում՝ ՔՆ-ի և Կոտայքի Մարզպետարանի կողմից:

Առաջին հանդիպումը, որը վարում էր Քաղաքաշինության Նախարարի տեղակալ պրն. Ա. Հակոբյանը, Երևանում կայացել է 03.08.2010թ.-ին ՔՆ-ի գրասենյակում՝ Կոմունալ ծառայությունների բաժնի, ՎԶԵԲ-ի ներկայացուցիչ պրն. Լ. Շարվաձեի, Կոտայքի մարզպետի տեղակալ՝ պրն. Ա. Ղազարյանի, Կոտայքի մարզպետարանի Կոմունալ բաժնի պետ՝ պրն. Ա. Խաչատրյանի, Կոտայքի մարզպետարանի Բնապահպանության բաժնի պետ՝ պրն. Կ. Թումոյանի և խորհրդատուի թիմի մասնակցությամբ:

Երկրորդ հանդիպումը կայացել է Կոտայքի մարզպետ՝ Կովալենկո Շահգալոյանի հետ: Մարզպետը ներկայացրեց մարզը և մարզպետարանի առաջնահերթ խնդիրները, ողջունեց տնտեսատեխնիկական ուսումնասիրության թիմին:

Երրորդ հանդիպումը կազմակերպվել է Հրազդանում՝ ՔՆ-ի և Կոտայքի մարզի քաղաքային համայնքներում թափոնների կառավարումն իրականացնող աշխատակազմի ներկայացուցիչների հետ: Հանդիպման մասնակիցների ցուցակը ներկայացված է Հավելված 2-ում: Ծրագիրը ներկայացվեց և քննարկվեցին տարածաշրջանային սանիտարական աղբավայրի կառուցմանը համապատասխանող տարածքի վերաբերյալ հարցերը:

4.3 Հանդիպումներ տնտեսատեխնիկական հետազոտության ընթացքում

Տնտեսատեխնիկական հետազոտության ընթացքում խորհրդատուի թիմը իրականացրել է տեղանքի ուսումնասիրություններ և կայացրել

մի շարք հանդիպումներ Կոտայքի մարզի խոշոր քաղաքներում և Սևանում թափոնների կառավարմամբ զբաղվող ձեռնարկությունների հետ: Հանդիպման ընթացքում անցկացվել են հարցազրույցներ՝ յուրաքանչյուր կոնկրետ քաղաքապետարանի և նրա թաղամասերի թափոնների կառավարման փորձի վերաբերյալ մանրամասն տեղեկություն հավաքելու համար, ինչպես նաև կարծիքների փոխանակում:

Կայքի այցելության ժամանակ քննարկված առանցքային հարցերից էին տարածաշրջանային սանիտարական աղբավայրի տեղանքի ընտրությունը, դեպի աղբավայր թափոնների տեղափոխման տարբերակները և հնարավոր այլընտրանքային տարբերակների որոշումը:

Այն անձանց ցուցակը, որոնց հետ եղել են հանդիպումներ կայքի այցելության ընթացքում, ներկայացված է Հավելված 3-ում:

Կայքի այցելությունների արդյունքները ներկայացված են “Տնտեսատեխնիկական հետազոտության նախնական զեկույցում” և “Աղբավայրի տեղանքի ընտրության զեկույցում”: Նախագծի և նրա այլընտրանքային տարբերակների համառոտ տեխնիկական նկարագիրը ներկայացված է “Ամփոփիչ հաշվետվության” մեջ: Հետևյալ հիմնական հարցերն են քննարկվել տեղանքի այցելության ժամանակ:

- Զրոյական տարբերակ (ոչ մի փոփոխություն ներկայիս թափոնների կառավարման համակարգում);
- Խառը կոմունալ կոշտ կենցաղային թափոնների հավաքման բարելավված համակարգ և թափոնների տեղափոխում անմիջապես տարածաշրջանային սանիտարական աղբավայր:
- Խառը կոմունալ կոշտ կենցաղային թափոնների հավաքման բարելավված համակարգ և թափոնների տեղափոխում անմիջապես տարածաշրջանային սանիտարական աղբավայր՝ թափոնների տեղափոխման կայան(ներ)ի միջոցով:
- Թափոնների տեսակավորման մի շարք տարբերակներ և հումքի և էներգիայի վերականգնում:
- Ավելի վաղ Հայաստանում և այլ երկրներում թափոնների կառավարման նախագծերից քաղված դասեր:

Տեխնիկական, կազմակերպական, բնապահպանական, սոցիալական և տնտեսագիտական դիտարկումների հիման վրա ընտրված

Նախընտրելի տարբերակի մանրամասն տեխնիկական նկարագիրը կներկայացվի “Նախագծի առաջարկում”, որը նախատեսվում է ավարտին հասցնել 2011թ.-ի Հուլիսին: Նախագծի վերաբերյալ զեկույցները կամ նրանց համառոտ նկարագրերը կլինեն հասանելի հասարակությանը ՔՆ-ի միջոցով: ՇՄՄԱԳ-ի վերաբերյալ փաստաթղթերը հասանելի կլինեն մեկնաբանությունների համար հանրային քննարկումների ընթացքում:

5 Նախագծի քննարկումները և լուսաբանման ծրագիր

Որպես նախագծի կողմնակից ՔՆ-ը պետք է համոզված լինի, որ Կոտայքի մարզի և Սևան քաղաքի տուժած բնակչությունը, տեղի համայնքային կազմակերպությունները, ՀԿ-ները, տեղի կռավարական գործակալությունները տեղեկացված են Նախագծի մասին և ներգրավված են գործընթացի մեջ, հիմնախնդիրների բացահայտման և այլընտրանքային քարտեռակների որոնման գործում:

Այս ներգրավվածությունը հատկապես կարևոր է ՇՄՍԱԳ-ի գործընթացում, ինչը թույլ կտա ներառել համապատասխան առաջարկները ծրագրի նախագծում: Այնուամենայնիվ, ծրագրի հետ կապված տեղեկատվական և խորհրդատվական գործունեությունը կիրականացվի նաև նախագծի նախապատրաստման և իրականացման այլ փուլերում:

Շահագրգիռ կողմերին տրամադրվող տեղեկատվությունը պետք է բավարար լինի նկարագրելու համար առկա, թե ինչ փոփոխություններ է առաջացնելու նախագիծը, որտեղ են ակնկալվում այս փոփոխությունները և եբբ են սպասվում:

Նախագծի յուրաքանչյուր փուլի և յուրաքանչյուր շահագրգիռ կողմի կամ խմբի համար ՇՆԾ ապահովում է համապատասխան տեղեկատվություն և խորհրդատվական գործունեություն: ՔՆ-ը կհետևի շահագրգիռ կողմերի գործունեությանը:

5.1 Նախագծի պլանավորման հանդիպում 2011թ.-ի մարտին

Պլանավորումը դա գործընթաց է, երբ որոշվում են կարևոր խնդիրները և այլընտրանքային տարբերակները, որոնք պետք է ուսումնասիրվեն ՇՄՍԱԳ-ի ժամանակ: ՔՆ-ը կազմակերպել է հանդիպում նախագծի մի շարք շահագրգիռ կողմերի հետ, որոնք կապ ունեն ՇՄՍԱԳ-ի գործընթացի բացահայտման հետ: Նախագծի պլանավորմանը նվիրված հանդիպման մասնակիցների ցուցակը ներկայացված է Հավելված 5-ում:

Հանդիպման ժամանակ առաջ քաշվեցին տեղի շահագրգիռ կողմերի հետաքրքրությունները նախագծի տարբեր բնագավառներին վերաբերող: Հանդիպման ընթացքում մասնակիցների տված հարցերի համառոտագրությունը է “Բացահայտման զեկույցում”: Հանդիպման ժամանակ քննարկված հարցերի վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվություն ներկայացված կլինի ՇՄՄԱԳ-ի Նախագիծ փաստաթղթում:

5.2 Տեղեկատվության լուսաբանում էլեկտրոնային տարբերակով

Նախագծի և համապատասխան փաստաթղթերի վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված կլինի ՔՆ-ի կայքում անգլերեն և հայերեն լեզուներով www.gov.mud.am և Կոտայքի Մարզպետրանի կայքում հայերեն լեզվով www.region.kotayk.am. Բացի այդ, մի կայքից կլինի հղում դեպի մյուս կայք:

Ըստ հարցման էլ-փոստով կտրամադրվեն փաստաթղթերի էլեկտրոնային տարբերակները (PDF ֆայլեր):

5.3 Հրատարակումներ ԶԼՄ-ներում

Կոտայքի մարզի զանգվածային լրատվամիջոցների ծածկույթի մասին տեղեկատվությունը փաստում է, որ Հայաստանի թերթերը ռաքվում են մասնավորապես Երևան և չունեն լսարան Կոտայքի մարզի քաղաքներում և գյուղական համայնքներում, տեղի քաղիոկայանները հիմնականում թողարկում են երաժշտական հաղորդումներ, ուստի տարածքային իշխանությունները և ՀԿ-ները առաջարկում են միայն տեղական հեռուստաընկերությունները, որոնք պարբերաբար ներկայացնում են տեղական նորություններն ու տեղեկատվությունը Կոտայքի մարզի հանրությանը: Քաղաքների և գյուղական համայնքների բնակչության մեծամասնությունը ունի հեռուստացույց տանը և դիտում է տեղական լրատվական ծրագրերը:

Ըստ www.mediaforum.am ինտերնետային կայքի, տեղի հեռուստաընկերությունները հեռարձակվում են Հրազդանում, Նոր Հաճնում, Չարենցավանում և Սևան քաղաքներում:

Ինտերնետային լրատվական գործկալությունները Հայաստանում հաճախ տրամադրում են տեղեկատվություն հիմնական բնապահպանական հրցերի վերաբերյալ տարբեր մարզերում: Հետևյալ կայքերում կարելի է տեղադրել տեղեկատվություն նախագծի վերաբերյալ:

- Armregions.am;

- Armenpress.am;
- Aysor.am;
- News.am;
- A1plus.am;
- Armenianow.com.

Նախագծի վերաբերյալ հրապարակումների գրառումները կարելի է վարել Հաշվետվություն 6-ի ձևաչափով:

5.4 Հեռախոսային կապ

Հայաստանում մարդիկ սովորաբար նախընտրում են հարցեր տալ և մտքերն արտահայտել հեռախոսով: Նախագծի պլանավորման աշխատանքների և լրացուցիչ ինֆորմացիայի հարցերով կարելի է դիմել հետևյալ հեռախոսահամարներով.

Միհրան Միքայելյան
Հրազդանի քաղաքապետի տեղակալ
Հեռ.: 374 223 2 39 64; 374 223 2 23 45

Կոտայքի մարզպետարան, Քարտուղարություն: +374 223 2 37 13

Նախագծի կառույցի շինարարության և շահագործման փուլում մեկնաբանությունները, հարցերը և հնարավոր բողոքները կուղղվեն Բողոքարկման մեխանիզմի միջոցով, ինչպես նկարագրված է Գլուխ 6-ում:

5.5 ՇՄՍԱԳ նախագծի շնորհանդես

ՇՄՍԱԳ նախագիծը պլանավորված է ավարտին հասցնել 2011թ.-ի հունիսին: Վերջնական արդյունքները կներկայացվեն շահագրգիռ կողմերի քննարկմանը ՔՆ-ի հետ հանդիպման ժամանակ: Հանդիպումը փորձնականորեն նշանակված է հունիսի 23 կամ 24-ին: ՇՄՍԱԳ ոչ տեխնիկական ամփոփագիրը (ՈՏԱ) մասնակիցներին կներկայացվի անգլերեն և հայերեն լեզուներով:

ՈՏԱ-ն բաղկացած է լինելու հետևյալ բաժիններից.

- ՇՄՍԱԳ ամփոփագիր՝ նոր համալրումների վերաբերյալ [ինչպես նաև ընթացիկ գործողությունների հետ կապված հարցեր]:
- Պոտենցիալ կուտակային ազդեցությունների ամփոփում, որոնք կապված են ինչպես նոր, այնպես էլ առկա օբյեկտների հետ:
- ԲՄԳԾ ամփոփագիր՝ նոր օբյեկտների համար: Բացի այդ, ԲՄԳԾ նոր օբյեկտների համար պետք է կցված լինի ՈՏԱ-ին:

- ՇՆԾ ամփոփագիր:

ՈՏԱ –ն ընդհանուր առմամբ չի գերազանցի 20 էջը: Այն գրվելու է պարզ հասանելի լեզվով և կներառի համապատասխան տերմինների բառացանկ: ՈՏԱ-ի հայերեն տարբերակը կտեղադրվի ՔՆ-ի www.gov.mud.am և Կոտայքի մարզպետարանի www.region.kotayk.am ինտերնետային կայքում:

ՇՄՄԱԳ նախագիծը հայերեն և անգլերեն լեզուներով պատրաստ կլինի 2011թ.-ի հուլիսին և կներկայացվի ՔՆ-ին և ՎԶԵԲ-ին մեկնաբանությունների և հետագա հանրային քննարկումների համար:

5.6 Տեղեկատվության լուսաբանում տպագիր օրինակով

ՇՄՄԱԳ փաստաթղթերի տպագիր օրինակները հայերեն և անգլերեն լեզուներով հասանելի կլինեն աշխատանքային ժամերին Հրազդանի քաղաքապետի գրասենյակում:

ՈՏԱ-ի տպագիր օրինակները հայերեն լեզվով հասանելի կլինեն ընթերցանության համար Աբովյանի, Բյուրեղավանի, Չարենցավանի, Նոր Հաճնի, Սևանի, Ծաղկաձորի և Եղվարդի քաղաքապետարաններում:

ՇՄՄԱԳ փաստաթղթերի տպագիր օրինակները կտրամադրվեն ըստ պահանջի՝ պատճենահանման արժեքի դիմաց:

Նախագծի վերաբերյալ տպագրված տեղեկատվությունը կտրամադրվի բոլոր տնային տնտեսություններին՝ կոմունալ ծառայությունների դիմաց հաշիվների հետ համատեղ:

Նախագծի մասին պաստառները, տեղեկատվական վահանակները, ինչպես նաև գովազդային բուկլետները ստեղծվեն Ծրագրում մասնակցող 8 քաղաքների քաղաքապետարաններում:

Նախագծի վերաբերյալ տեղեկատվական բուկլետները նաև կտարածվեն քաղաքներում և գյուղական տարածքներում թափոնների կառավարման ձեռնարկությունների աշխատակազմի միջոցով (աղբահավաք մեքենաների վարորդներ):

5.7 ՇՄՍԱԳ-ի վերաբերյալ մեկնաբանությունների ընդունում և վերլուծություն

ՇՄՍԱԳ մեկնաբանությունները և առաջարկությունները կընդունվեն հանրային քննարկումների ընթացքում՝ Հավելված 7-ում ներկայացված ձևաչափով: Ստացված լրացված ձևերը կընդգրկվեն մեկնաբանությունների գրանցամատյանում, որը վարում է ՔՆ-ի կողմից նշանակված աշխատակազմը:

Գրավոր մեկնաբանություն թողնելուց մեկ շաբաթ անց հեղինակը կտեղեկացվի (եթե կոնտակտային տվյալները առկա են) ներկայացված մեկնաբանությունը ստանալու մասին: ՔՆ-ի աշխատակազմը կհոգա համապատասխան մեկնաբանությունները ՇՄՍԱԳ և/կամ Նախագծային փաստաթղթեր ուղղելու մասին:

5.8 Տեղեկատվական և խորհրդատվական հանդիպումներ

Հանրային հանդիպումները կազմակերպվելու են համայնքներում, երբ անհրաժեշտ է հասարակությանը նախատեսված փոփոխությունների մասին տեղեկատվություն հաղորդել և ստանալ դիտողություններ:

5.9 Շահագրգիռ կողմերի ներգրավվածությունը շինարարության և շահագործման ընթացքում

ՇՆԾ-ը պետք է ժամանակ առ ժամանակ վերանայվի և նորացվի՝ շինարարության տարբեր փուլերում շահագրգիռ կողմերի համապատասխան ներգրավվածություն ապահովելու համար, կարգաբերում և նախագծի օբյեկտների շահագործում:

Առողջապահական, անվտանգության, բնապահպանական և սոցիալ հարցերի վերաբերյալ ամենամյա հաշվետվությունները կհրապարակվեն յուրաքանչյուր հաջորդ տարվա առաջին քառորդում: Այս հաշվետվությունները կտեղադրվեն ինտերնետային կայքերում (օրինակ՝ Կոայքի մարզի տարածաշրջանային սանիտարական աղբավայրը շահագործող ձեռնարկության ինտերնետային կայքում) և կներկայացվեն համապատասխան բնապահպանական մարմիններին: Հաշվետվությունները պետք է ներառեն տեղեկատվություն նախագծի հետ կապված բողոքարկումների վերաբերյալ: Բողոքարկման մեխանիզմը նկարագրված է հաջորդ գլխում:

6 Բողոքարկման մեխանիզմ

Նախագծի բոլոր փուլերում (տնտեսատեխնիկական հետազոտության նախապատրաստում, ՇՄՄԱԳ գործընթաց, շինարարություն, շահագործում և պահպանում, փակումը և հետագա խնամքը) նախագծի շահագրգիռ կողմերը պետք է հնարավորություն ունենան ներկայացնել իրենց մեկնաբանությունները, բողոքները և անհրաժեշտության դեպքում տեղեկատվություն և արձագանքներ ստանալ համապատասխան հետադարձ ճանապարհի միջոցով: Միջոցներն ու հաղորդակցության գործընթացը բողոքարկման մեխանիզմի բաղադրիչներն են, որոնք պետք է նախագծի ընթացքում հաստատվեն և հայտարարվեն: Մեխանիզմը կարող է ճշգրտվել նախագծի ընթացքում: Այս դեպքում ցանկացած փոփոխությունների ենթարկված տեղեկատվությունը պետք է տրամադրվի շահագրգիռ կողմերին:

“Բողոքարկում” տերմինը ենթադրում է, որ հնարավոր են բարդույթներ: Այնուամենայնիվ, փորձը ցույց է տալիս, որ հաճախ համայնքները նպատակահարմար են գտնում կիրառել նույն ճանապարհները ոչ միայն բողոքարկման, այլ նաև հարցերը, տեղեկատվության հարցումները և առաջարկները հաղորդելու համար: Այս միջոցով համայնքները կարող են փոխանցել նաև դրական կարծիքները:

Նախագծի կողմնակիցը պետք է հիշի, որ անպատասխան հարցերը կամ տեղեկատվություն ստանալու վերաբերյալ հարցումների անտեսումը պրոբլեմ դառնալու վտանգ ունեն, հետևաբար պետք է անհապաղ կերպով մշակվեն: Անձը (անձիք), որը հարց է ուղղել կամ հարցում, պետք է տեղեկացված լինի, թե ով է պատասխանելու և մինչև երբ:

ՇՆԾ նախագիծը ներառում է արտաքին ու ներքին շահագրգիռ կողմերից բողոքարկումները ստանալու և մշակելու մեխանիզմներ:

6.1 Արտաքին շահագրգիռ կողմերի բողոքարկման մեխանիզմ

Արտաքին շահագրգիռ կողմերի բողոքարկման մեխանիզմը գործընթաց է, որը հիմնականում կենտրոնացած է տուժած համայնքներից նախագծին վերաբերող բողոքարկումները ստանալու, գնահատելու և մշակելու վրա: Բողոքարկման մեխանիզմը տարբերվում է վեճերի լուծման այլ ձևերից (օրինակ, դատարաններ, կառավարական համակարգեր և այլն) նրանով, որ տալիս է խնդիրները տեղական մակարդակի վրա, պարզեցված և փոխշահավետ տարբերակով լուծելու հնարավորություն՝ նախագծի և համայնքի շփման շրջանակներում:

Պատշաճ կերպով նախագծված և իրականացված բողոքարկման մեխանիզմի գործընթացները կարող են օգտակար լինել նախագծի և համայնքների համար՝ բարձրացնելով մանր վեճերի արագ, ոչ թանկ և արդար լուծելու հավանականությունը: Լուծումները ողջամտորեն կգոհացնեն երկու կողմերին էլ, առանց ուղղելու բողոքարկումները վեճերի լուծման մեկ այլ (պաշտոնական) մարմնի: Բողոքարկման մեխանիզմները կարող են օգնել բացահայտել և լուծում տալ խնդիրներին քանի դեռ դրանք չեն հասել պաշտոնական լուծման մակարդակի, ինչպես նաև դատարաններ:

Որպեսզի բողոքարկման մեխանիզմը արդյունավետ գործի, կարևոր է սահմանել բողոքարկումների մշակման կառուցվածքը, ինչպես նաև սահմանել մեխանիզմի իրականացման պարտավորվածություններ և պարզ դարձնել շահագրգիռ կողմերի համար:

Նախագծի արտաքին շահագրգիռ կողմերի հարցերի, բողոքների և առաջարկությունների համար կոնտակտային տվյալներն են.

Պրն. Միհրան Միքայելյան

Հրազդանի քաղաքապետի տեղակալ

Կենտրոն թաղամաս, Հրազդան, Հայաստան

Հեռ: +374 223 2 39 64; 374 223 2 23 45

Էլ-փոստ: info@hrazdan.am

Հասարակական բողոքարկումների փաստաթղթի ձևը ներառված է Հավելված 8.

Այն, որ տուժած համայնքների կարիքները բողոքարկման մեխանիզմի ուշադրության կենտրոնում են, պայմանավորված է փաստով, որ նրանք անմիջականորեն, իսկ որոշ դեպքերում զգալիորեն տուժում են նախագծի գործունեությունից, նաև նրանց խնդիրները պաշտոնական կառույցներում չեն կարող բարձրացվել: Սա հատկապես վերաբերում է համայնքի անապահով խմբերին: Նախագծի բողոքարկման

մեխանիզմը առաջարկում է համայնքներին հարցերի մշակման մատչելի միջոց՝ ներգրավելով նրանց և ձեռնարկությունը՝ ուղղակորեն, շատ արագ և անվճար:

Որպեսզի բողոքարկման մեխանիզմը լինի արդյունավետ, բոլոր շահագրգիռ կողմերը պետք է հասկանան և աջակցեն նրա նպատակին: Տուժած համայնքները պիտի տեղեկացված լինեն և հասկանան բողոքարկման մեխանիզմի օգուտները:

Տեղական համայնքների վրա նախագծի ազդեցությունից կախված՝ բողոքարկումները կփոփոխվեն նախագծի տարբեր փուլերում: Շատ դեպքերում, նախաշինարարական փուլում բողոքարկումները նվազագույն են, այնուհետև շինարարության ժամանակ հասնում են իրենց առավելագույնին, և կլինեն համեմատաբար չափավոր շահագործման կամ փակման ժամանակ: Սովորաբար կառուցման փուլի ժամանակ ազդեցությունների մասշտաբները ավելանում են, և աճում են համայնքների տնտեսական օգուտների ակնկալիքները:

Նախագծի բողոքարկման մեխանիզմը պետք է գործ ունենա չնախատեսված բողոքարկումների տեսակների հետ: Նախագիծը ժամանակ առ ժամանակ պետք է վերանայի բողոքարկման գործընթացը՝ համայնքներին մասնակից դարձնելով, և համաձայն լինի արդիականացումներին:

Հասարակական կազմակերպությունների կոնտակտային տվյալները կտրամադրվեն հեռուստատեսության, պաստառների և տեղեկատվական բուկլետների միջոցով, որոնք կբաժանվեն նախագծից տուժած համայնքներում՝ հանրային հանդիպումների ժամանակ: Հանդիպումների ժամանակ արտահայտած հարցերն ու կարծիքները կգրանցվեն և կմշակվեն ծրագրի նախագծման և իրականացման ժամանակ:

6.2 Ներքին շահագրգիռ կողմերի բողոքարկման մեխանիզմ

Նախագիծը կստեղծի բողոքարկման մեխանիզմ ներքին շահագրգիռ կողմերի, ինչպես նաև թափոնների կառավարման ձեռնարկությունների աշխատակիցների համար:

6.2.1 Աշխատակիցների բողոքարկման մեխանիզմ

Ելնելով ՎԶԵԲ ՏՊ2-ի բաժին 18-ից՝ Հրազդանի քաղաքապետարանը աշխատավայրում ծագած, հիմնավորված խնդիրները կարգավորելու նպատակով պարտավոր է աշխատակիցների (և այն կազմակերպությունների, որտեղ նրանք աշխատում են) համար

մշակել այդ խնդիրները կարգավորող մեխանիզմներ: Հրազդանի քաղաքապետարանը աշխատողներին այդ մասին պարտավոր է տեղեկացնել աշխատանքի ընդունման պահին, ինչպես նաև հասանելի դարձնել նրանց համար: Մեխանիզմները պետք է ներառեն կառավարման համապատասխան/պատշաճ մակարդակ և գործեն հստակ, օգտագործելով հասկանալի եւ թափանցիկ ընթացակարգ, որը անշահախնդրորեն կլուծի ստեղծված տարաձայնությունները:

Բողոքարկման մեխանիզմները չպետք է խոչընդոտեն վնասների փոխհատուցման ընթացքին այլ դատական կամ ադմինիստրատիվ կառույցներում, պետք է գործեն ըստ օրենքի կամ արբիտրաժային ընթացակարգով, եթե այդպիսիք գոյություն ունեն: Բողոքարկման մեխանիզմները կարող են փոխարինվել այլ կոլեկտիվ պայմանագրերով: ՏՊ 2-ի բաժին 19-ը նույնպես հաստատում է, որ բողոքարկման մեխանիզմները հասանելի են նաև ոչ-պայմանագրային աշխատողների համար:

Բողոքարկման մեխանիզմները պաշտոնապես ներկայացված են ՀՀ Աշխատանքային Օրենսգրքում (Հոդվածներ 25-27). Մեխանիզմները պետք է կազմեն նաև թափոնների կառավարման ձեռնարկությունների աշխատակազմի աշխատանքային պայմանագրերի մի մասը: Փաստաթղթերը պետք է կարգավորեն գործատուի ու Արհմիության դերը, իրավունքները և պարտավորությունները: Աշխատակիցներն իրենց հերթին պետք է տեղեկացված լինեն վերը նշվածի, կոլեկտիվ պայմանագրերի ժամկետների եւ համապատասխան Արհմիության Նախագահի կոնստակտային տվյալների մասին:

Համայնքային թափոնների հավաքագրմամբ զբաղվող կազմակերպությունները և աղբավայրերի տեղադրմամբ զբաղվող ռեգիոնալ ընկերությունները յուրաքանչյուր աշխատակցի հետ պետք է կազմակերպեն ներքին կարգով սահմանված ամենամյա աշխատանքի գնահատման հանդիպումներ (երկխոսություն աշխատակցի հետ):

Բողոքարկումներն այն խնդիրներն ու վեճերն են, որոնք աշխատակիցները բարձրացնում են իրենց գործատուների հետ միասին: Սրանց շարքին են դասվում մեծ եւ փոքր խնդիրներ, օրինակ, թե ինչպես են վերաբերվել աշխատողին, խտրականություն աշխատանքի վայրում, ավելի փոքր վեճեր, ինչպիսիք են, երկու աշխատակիցների միջև ամեն օր ծագող խնդիրներ կամ արձակուրդային պայմանագրերի հետ կապված անհամաձայնություններ:

Կարևոր է, որպեսզի աշխատողները ունենան հասանելի մշակված լուծումներ բողոքների առկայության դեպքում: Գործընթացներն

անհրաժեշտ են հավաստիացնելու, որ յուրաքանչյուրին հավասար ստեղծված պայամաններում կվերաբերվեն հավասարապես, և խնդիրները կստանան արդար և հիմնավորված լուծումներ: Աշխատակիցների բողոքարկման մեխանիզմների հիմնական սկզբունքները ներկայացված են Աղյուսակ 2-ում:

Table 2   *Ծրագրի մեջ ներառված ընկերության աշխատակիցների բողոքարկման մեխանիզմները*

Սկզբունք	Նկարագրություն
Աշխատողի և ղեկավարի տեղեկացվածությունը	Բոլոր աշխատողները պետք է տեղեկացված լինեն բողոքարկման մեխանիզմների մասին աշխատանքի ընդունման պահին, և դրանց ընթացակարգը պետք է հասանելի լինի աշխատողների համար, օրինակ աշխատողի ձեռնարկում: Աշխատակիցները պետք է իմանան, թե բողոքարկման դեպքում ում կարող են դիմել օգնության համար: Ղեկավարները, որոնք գործ կունենան բողոքարկման ընթացքի հետ, ինչպես նաև աշխատավայրում այդ ամենի մեջ ներգրավված ներկայացուցիչները, պետք է ծանոթանան գործընթացների հետ և ստանան ուսուցում՝ դրանք կարգավորելու համար:
Պարզություն և անհրաժեշտություն	Գործընթացը պետք է լինի հնարավորինս պարզ՝ շրջանցելով անցանկալի աղմուկի ստրատիվ օղակներ: Պաշտոնական բողոքարկումը պետք է լինի վերջին քայլը ոչ պաշտոնական մեթոդների գործածումից հետո: Ամենօրյա վեճերը ցանկալի է որպեսզի քննարկվեն ոչ պաշտոնական ձևով՝ վերին օղակի ղեկավարների հետ: Եթե վերը նշված քննարկումները ոչ մի արդյունք չեն տալիս, դեռևս հնարավոր է ցուցաբերել ոչ պաշտոնական մոտեցում: Օրինակ, կադրերի բաժնի ղեկավարը կարող է քննարկում կամ հանդիպում կազմակերպել: Այնուամենայնիվ, աշխատակցի “առաջարկությունների արկղի” առկայությունը այլընտրանք չի հանդիսանում պարզ և հստակ բողոքարկման մեխանիզմներին, որոնց ընթացակարգը պետք է հասկանալի լինի բոլոր աշխատողներին:
Մեխանիզմների թարմացում/վերանայում	Գործընթացը պետք է մշտապես թարմացվի՝ հաշվի առնելով օրենքով հաստատված ուղեցույցները ու պայմանագրերի մեջ կատարված փոփոխությունները:
Գաղտնի և արդար գործընթաց	Գործընթացի ժամանակ բողոքարկողը պետք է համոզված լինի իր գաղտնիության մեջ: Եթե, ելնելով բողոքարկման յուրահատկությունից, բողոքը պետք է առաջնահերթ քննարկվի վերին օղակի ղեկավարի հետ, այս դեպքում կարելի է խնդիրը լուծել նաև ղեկավարներից որևէ մեկի, օրինակ, կադրերի բաժնի պետի հետ: Գործընթացի լուծումները պետք է ներկայացվեն բոլոր կողմերին:
Անպատիժ	Աշխատակիցներն պետք է երաշխավորված լինեն, որ բողոքարկումից հետո չեն մեղադրվի մյուսների կողմից:
Հիմնավորված ժամկետներ	Բողոքարկման գործընթացի վերջնական լուծման համար անհրաժեշտ է որոշակի ժամանակ, սակայն գործընթացը չպետք է երկարաձգվի: Որքան շատ ժամանակ է անցնում, այքան ավելի դժվար է լինում երկու կողմերի համար վերադառնալ նորմալ հարաբերությունների: Գործընթացի յուրաքանչյուր մակարդակի համար պետք է սահմանվեն հստակ ժամկետներ, օրինակ, մաքսիմում ժամանակ խնդրի բարձրացման եւ այն լուծելու նպատակով կազմակերպված հանդիպման միջեւ:
Բողոքարկման իրավունք	Աշխատակիցը իրավունք ունի բողոքարկելու կառավարման ավելի բարձր օղակներին, եթե նրան խնդրի լուծման արդյունքները չեն գոհացրել:
Ընկերակցությ	Յուրաքանչյուր հանդիպման ժամանակ աշխատողին կարող են ընկերակցել կամ

Մկզբունք	Նկարագրություն
ան իրավունք	կոլեգան, ընկերը կամ էլ արհմիությունից որևէ մեկը:
Խոցելի աշխատակազմի նկատմամբ ուշադիր	Գործընթացը պետք է այնպիսին լինի, որ մասնակիորեն խոցելի աշխատողները չխուսափեն բողոք ներկայացնելուց (օրինակ, կանայք, էթնիկ/կրոնական փոքրամասնությունները, ավելի երիտասարդ աշխատակիցները, սահմանափակ ընդունակությունների տեր մարդիկ): Բողոքարկման գործընթացի անհրաժեշտ է կազմակերպել առանց կողմնակի անձանց խմացության: Նախընտրելի է, որ քննարկման հանձնաժողովում լինեն ինչպես կին անդամներ, այնպես էլ տղամարդիկ, որպեսզի աշխատակիցը հնարավորություն ունենա ընտրելու, թե ում է հետ է ցանկանում գրուցել: Գաղտնիությունը և անպատիժ մնալը (տես վերևում) մասնակիորեն կարևոր են նրանց համար, ովքեր ցանկանում են մնալ գաղտնի: Անհրաժեշտության դեպքում աշխատակիցներին պետք է թույլատրել բողոքները ներկայացնել գաղտնի:
Գրառումների պահպանում	Պաշտոնապես բողոքի մեկանգամյա բարձրագույն դեպքում կարևոր է գրավոր պահպանել հին գրառումները, ապահովելով թափանցիկություն և հնարավորություն տալով վերանայել յուրաքանչյուր գործընթաց կամ որոշում: Հնարավորության դեպքում օրիգինալ բողոքը պետք է լինի գրավոր տեսքով: Աշխատակցի պատասխանը նույնպես պետք է պահպանվի: Ընդհանրապես, ամեն ինչ, կապված բողոքարկման գործընթացի հետ, անհրաժեշտ է պահպանել, օրինակ, բողոքարկման լսումները կամ լուծումները:
Կոլեկտիվ պայմանագրեր և կարգավորումներ	Բողոքարկման գործընթացները կարող են ներառված լինեն կոլեկտիվ պայմանագրերի մեջ: Դրանք զետեղված են ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքում: Աշխատավայրում տեղի ունեցող գործողությունները պետք է համապատասխանեցվեն դրանց հետ:

Թափոնների հավաքման մունիցիպալ ձեռնարկությունների և տարածաշրջանային աղբավայրի շահագործման ձեռնարկության աշխատողները, ինչպես նաև կապալառու ձեռնարկությունների աշխատողները կարող են ներկայացնել իրենց հարցերը, բողոքները և առաջարկները (օրինակ, Հավելված 9-ում ներկայացված ձևաչափով) Ծրագրում մասնակցող 8 քաղաքապետարանների կողմից հիմնադրված Ծրագրի Իրականացման Գրասենյակին:

Պրն. Միհրան Միքայելյան
 Հրազդանի քաղաքապետի տեղակալ
 Կենտրոն թաղամաս, Հրազդան քաղաք, Հայաստան
 Հեռ.: 374 223 2-39-64, 374 223 2-23-45, Mobile: 093 599 599
 Էլ-փոստ: info@hrazdan.am

ԾԻԳ-ին ուղղված մեկնաբանությունները կարելի է ուղարկել info@hrazdan.am էլեկտրոնային հասցեով:

6.3 Կապալառուների բողոքարկման մեխանիզմ

Կապալառուների աշխատակիցների և տուժած համայնքների համար բողոքարկման մեխանիզմի առկայությունը կարող է դիտարկվել որպես լավ փորձ և սոցիալական պատասխանատվություն: Բողոքարկման մեխանիզմի առկայությունը կարող է ներառվել կապալառուներին ընտրելու պահանջներում, ինչպես առաջարկված է ՎԶԵԲ-ի աշխատանքի պահանջներում(տես Հավելված 10).

6.4 Բողոքարկման մեխանիզմի մոնիթորինգ և գնահատում

Կախված նախագծի ազդեցության ծավալից և բողոքարկումների քանակից՝ մոնիթորինգը կարող է լինել այնքան պարզ, որքան զուտ բողոքարկումների ընդունումն ու դրանց լուծումն է: Բողոքարկումների արձանագրությունները պետք է տրամադրեն նախնական տեղեկատվություն՝ կանոնավոր մոնիթորինգի համար, ինչպես պաշտոնական, այնպես էլ ոչ-պաշտոնական: Հետևաբար, նույնիսկ պարզ վերահսկող համակարգը պետք է տրամադրի տեղեկատվություն հավաքագրելու հնարավորություն և նախագծի վերաբերյալ ստացված բողոքարկումների օրինաչափությունների ճանաչում, ինչպես նաև նրանց լուծման ձևեր:

Հավելվածներ

Հավելված 1 Կոտայքի մարզի ԿԿԹ նախագծի շահագրգիռ կողմերի ցուցակ

(անհրաժեշտ է կանոնավոր կերպով թարմացնել նախագծի նախապատրաստման և իրականացման ընթացքում)

Շահագրգիռ կողմի անունը	Կոնտակտային անձը	Կոնտակտային տվյալները
Միջազգային կազմակերպություններ		
ՎԶԵԲ	Բնապահպանության և կայունության վարչություն Բնապահպանական և սոցիալական հարցումներ	One Exchange Square London EC2A 2JN United Kingdom Հեռ: +44 20 7338 7158 Ֆաքս: +44 20 7338 6848 Email: environmentandsocial@ebrd.com
ՎԶԵԲ-ի Թբիլիսյան գրասենյակ	Լևյան Շարվաձե Sharvadze, Ասոցիատիվ բանկիր, Մունիցիպալ և բնապահպանական ենթակառուցվածք	6, Marjanishvili Str., 0102, Tbilisi, Georgia Հեռ: +995 32 447400 Ֆաքս: +995 32 920512 E-mail: sharvadl@ebrd.com
ՎԶԵԲ-ի գրասենյակ Հայաստանում	Գրասենյակի ղեկավար	Ցիտադել բիզնես կենտրոն Տերյան փողոց 105/1 4-րդ հարկ, Սենյակ #407 0009 Երևան Հեռ: +37410 51 48 05 /06/07/08/09 Ֆաքս: +37410 51 48 10
ՄԱԿ ԶԾ/ԳԷՀ Հայաստանի կլիմայի փոփոխության տեղեկատվական կենտրոն	Նախագծի կոորդինատոր Դիանա Հարությունյան	Կառավարական տուն #3, սենյակ # 533 Հանրապետության հրապարակ, Երևան 374 (10) 583933 E-mail: infocenter@nature.am , climate@nature.am
ԵԿ Պատվիրակությունը Հայաստանում	Պատվիրակության ղեկավար	21 Ֆրիկի փողոց, Երևան 0002, Հայաստան Հեռախոս: +374 (10) 54 64 94 Ֆաքս: +374 (10) 54 64 95 Emails: Delegation-Armenia@ec.europa.eu http://www.delarm.ec.europa.eu
Եվրոպական Հարևանության և Գործընկերության Գործիք Արևելք	Հայաստանում թափոնների կառավարման նախագծի կոորդինատոր Արտյոմ Ղազարյան	E-mail: artemduke@yandex.ru

Շահագրգիռ կողմի անունը	Կոնտակտային անձը	Կոնտակտային տվյալները
ԱՄՆ ՄԶԳ Հայաստանյան գրասենյակ	ԱՄՆ ՄԶԳ տնօրեն Ջետայնդեր Չիմա	Հեռ: (3741) 464-700 Ֆաքս: (3741) 464-728 Armenia.usaid.gov
ՄԱԿ-ի Հայաստանյան գրասենյակ	ՄԱԿ-ի գրասենյակի ղեկավար: Դաֆինա Գերչեվա	Պետրոս Ադամյանի փող.14, Երևան, 0010, Հայաստան Հեռ: +(374 10) 566073
ՄԱԿ-ի Հայաստանյան գրասենյակ	ՄԱԶԾ Էկոլոգիական կառավարման պորտֆոլիոյի մենեջեր Արմեն Մարտիրոսյան	Պետրոս Ադամյանի փող.14, Երևան, 0010, Հայաստան Հեռ: +(374 10) 566073 (104 ext.)
ՄԱԿ-ի Հայաստանյան գրասենյակ	ՄԱԿ ԱԶԿ գործառնությունների ղեկավար Անահիտ Սիմոնյան	Պետրոս Ադամյանի փող.14, Երևան, 0010, Հայաստան Հեռ: +(374 10) 566073 (205 ext.)
Վայրի բնության համաշխարհային գրասենյակ – Հայաստանի մասնաճյուղ	Տնօրեն Կարեն Մանվելյան	Լեո կամսար փող. 7, 0019, Երևան, Հայաստան Հեռ: + (374 10) 260424
Կառավարական կազմակերպություններ		
Սևանալճի հանձնաժողով	Հանձնաժողովի նախագահ Վլադիմիր Մովսիսյան	Մարշալ Բադրամյանի պողոտա 4, 0019, Երևան Հեռ: +(374 10) 569269
Սևանալճի հանձնաժողով	ՀՀ Նախագահի խորհրդական Ա. Հակոբյան	Բջջ: +374 91 34 16 22
ՀՀ կառավարության առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտե	Կոմիտեի ղեկավար Երվանդ Զաքարյան	Արշակունյաց փող. 7 Երևան, 0023, Հայաստան Հեռ: + (374 10) 587828
ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն (ՏԿՆ)	Նախարար Արմեն Գևորգյան	Կառավարական տուն 2, Հանրապետության հրապարակ, 0010, Երևան, Հեռ: +(374 10) 525274
Ջրային տնտեսության պետական կոմիտե	Կոմիտեի ղեկավար Անդրանիկ Անդրեասյան	Վարդանանց փող. 13, Երևան, 0010, Հայաստան

Շահագրգիռ կողմի անունը	Կոնտակտային անձը	Կոնտակտային տվյալները
(ՏԿՆ բաժանմունք)		Հեռ: +(374 10) 540909
Կոտայքի մարզպետարան (ՏԿՆ բաժանմունք)	Մարգարետ Կովալենկո Շահգալդյան	Կենտրոն թաղամաս, Հրազդան, Հայաստան Հեռ: +(374 223) 23663 կամ 27337
Գեղարքունիքի մարզպետարան (ՏԿՆ բաժանմունք)	Մարգարետ Նվեր Պողոսյան	Գրիգոր Լուսավորիչ 36, Գավառ, Հայաստան Հեռ: +(374 264) 21045
ՀՀ Բնապահպանության նախարարություն (ԲՆ)	Նախարար Արամ Հարությունյան	Կառավարական տուն 3, Հանրապետության հրապարակ, 0010, Երևան, Հայաստան Հեռ: +(374 10) 521099
ՀՀ Բնապահպանության նախարարություն (ԲՆ)	Իրավաբանական վարչության պետ Արթուր Համբարձումյանը	Կառավարական տուն 3, Հանրապետության հրապարակ, 0010, Երևան, Հայաստան Հեռ: +(374 10) 523783
ՀՀ Բնապահպանության նախարարություն (ԲՆ)	Վտանգավոր նյութերի և թափոնների քաղաքականության բաժնի պետ Անահիտ Ալեքսանդրյան	Կառավարական տուն 3, Հանրապետության հրապարակ, 0010, Երևան, Հայաստան Հեռ: +(374 10) 585326
ՀՀ Բնապահպանության նախարարություն (ԲՆ)	Արտաքին կապերի բաժնի վարիչ Մարգարիտա Կորիսմազյան	Կառավարական տուն 3, Հանրապետության հրապարակ, 0010, Երևան, Հայաստան Հեռ: +(374 10) 585469
ՀՀ Բնապահպանության նախարարություն (ԲՆ)	Բնապահպանական ռազմավարական ծրագրերի ու մոնիթորինգի վարչության պետ Աշոտ Հարությունյան	Կառավարական տուն 3, Հանրապետության հրապարակ, 0010, Երևան, Հայաստան Հեռ: +(374 10) 567535
ՀՀ Բնապահպանության նախարարություն (ԲՆ)	Ընդերքի և հողերի պահպանության քաղաքականության վարչության պետ Վիգեն Ավետիսյան	Կառավարական տուն 3, Հանրապետության հրապարակ, 0010, Երևան, Հայաստան Tel: +(374 10) 557300
Ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալություն (ԲՆ)	Գործակալության ղեկավար Ալֆրեդ Ներսիսյան	Կառավարական տուն 3, Հանրապետության հրապարակ, 0010, Երևան, Հայաստան

Շահագրգիռ կողմի անունը	Կոնտակտային անձը	Կոնտակտային տվյալները
ստորաբաժանում)		Հեռ: +(374 10) 540867
Կենսառեսուրսների կառավարման գործակալություն (ԲՆ ստորաբաժանում)	Գործակալության ղեկավար Արտաշես Զիրոյան	Բյուզանդի փող. 1/3, 0010, Երևան, Հայաստան Հեռ: +(374 10) 527952
Բնապահպանական պետական տեսչություն (ԲՆ ստորաբաժանում)	Տեսչության ղեկավար Ալեքսանդր Սահակյան	Կառավարական տուն 3, Հանրապետության հրապարակ, 0010, Երևան, Հայաստան Հեռ: +(374 10) 523799
“Շրջակա միջավայրի վրա ներգործության մոնիտորինգի կենտրոն” ՊՈԱԿ (ԲՆ առընթեր)	Տնօրեն Բաղդասար Սնգրյան	Կոմիտասի պող. 29, Երևան, 0012, Հայաստան Հեռ: +(374 10) 272007
“Բնապահպանական փորձաքննություն” ՊՈԱԿ (ԲՆ առընթեր)	Տնօրեն Անդրանիկ Գեվորգյան	Կոմիտասի պող. 29, Երևան, 0012 Հեռ: +(374 10) 220218
Հայաստանի պետական հիդրոոդերևութաբանական և մոնիթորինգի ծառայություն ՊՈԱԿ (ԲՆ առընթեր)	Տնօրեն Լևոն Վարդանյան	Լեոյի փող.14, Երևան, 0002, Հեռ: +(374 10) 530316
“Տեղեկատվական վերլուծական կենտրոն” ՊՈԱԿ (ԲՆ առընթեր)	Տնօրեն Գագիկ Հովհաննիսյան	Կառավարական տուն 3, Հանրապետության հրապարակ, 0010, Երևան, Հայաստան Հեռ: +(374 10) 542142
“Թափոնների ուսումնասիրության կկենտրոն” ՊՈԱԿ (ԲՆ առընթեր)	Տնօրեն Աննա Ազարյան	Չարենցի փող. 46, Երևան, 0025 Հեռ: +(374 10) 554835
Բնապահպանության նախարարություն (ԱՆ)	Նախարար Հարություն Քուշկյան	Կառավարական տուն 3, Հանրապետության հրապարակ, 0010, Երևան, Հայաստան Հեռ: +(374 10) 582413
Պետական հիգիենիկ և հակահամաճարակային հսկողության տեսչություն (ԱՆ)	Տեսչության Ղեկավար	Գ. Հովսեփյան փող. 10, Երևան, 0047, Հայաստան Հեռ: +(374 10) 520660

Շահագրգիռ կողմի անունը	Կոնտակտային անձը	Կոնտակտային տվյալները
Էներգետիկայի և բնական պաշարների նախարարություն	Նախարար Արմեն Մովսիսյան	Կառավարական տուն 2, Հանրապետության հրապարակ, 0010, Երևան, Հայաստան Հեռ: +(374 10) 521964
Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	Նախարար Արթուր Գրիգորյան	Կառավարական տուն 3, Հանրապետության հրապարակ, 0010, Երևան, Հայաստան Հեռ: + (374 10) 526831
Էկոնոմիկայի նախարարություն	Նախարար Տիգրան Դավթյան	Մ. Մկրտչյան փող. 5, Երևան, 0010, Հայաստան Հեռ: + (374 10) 526134
Գյուղատնտեսության նախարարություն	Նախարար Մերգո Կարապետյան	Կառավարական տուն 3, Հանրապետության հրապարակ, 0010, Երևան, Հայաստան Հեռ: +(374 10) 524641
Կոտայքի մարզպետարան		
Կոտայքի մարզպետարան	Մարզպետ Կովալենկո Շահգալոյան Տեղակալներ՝ Վալերիկ Բակլաչյան Լևոն Միքայելյան Ալբերտ Ղազարյան	Կենտրոն թաղամաս, Հրազդան Հեռ: /0223/ 2-36-63, 2-73-37 URL: http://kotayk.region.am E-mail: kotayk@hrazdan.am
Կոմունալ ենթակառուցվածքների բաժին	Բաժնի վարիչ Արշավիր Խաչատրյան	Հեռ: +374 223 2 13 39 Բջջ: +374 (93) 599 599 xacharsh@kotayk.region.am
Բնապահպանության վարչություն	Բաժնի պետ Կամո Տումոյան	Բջջ: +374 (93) 21 55 77
Հողաշինության և հողոգտագործման բաժին	Բաժնի պետ Լևոն Պետրոսյան	Բջջ: +374 (91) 42 53 24
Կոտայքի մարզի քաղաքապետարաններ		
Հրազդանի քաղաքապետարան	Քաղաքապետի տեղակալ Մ.Միքայելյան	Կենտրոն թաղամաս, Հրազդան Հեռ: +374 223 2 39 64 Բջջ: +374 93 77 70 82

Շահագրգիռ կողմի անունը	Կոնտակտային անձը	Կոնտակտային տվյալները
Արթուրյանի քաղաքապետարան	Կոմունալ տնտեսության բաժնի պետ Վլադիմիր Իվանյան	Հեռ: +374 222 2 16 33 Բջջ: + 374 93 51 90 10
Բյուրեղավանի քաղաքապետարան	Քաղաքապետ Հակոբ Բալասյան	Հեռ: +374 (222) 6 32 36 Բջջ: +374 (91) 21 28 48 balasyanh@mail.ru
Չարենցավանի քաղաքապետարան	Քաղաքապետ Հակոբ Շահգալդյան	
Նոր Հաճնի քաղաքապետարան	Քաղաքապետ Գագիկ Մաթևոսյան	Բջջ: +374 98 28 77 77 nor-hatchn-meria@mail.ru
Ծաղկաձորի քաղաքապետարան	Քաղաքապետի տեղակալ Հ. Մկրտչյան	Հեռ: +374 93 90 10 20
Եղվարդի քաղաքապետարան	Կոմունալ տնտեսության բաժնի պետ Վ. Վարդանյան	Հեռ: +374 224 2-24-60 Բջջ: +374 99 40 38 31 vardan48@yahoo.com
Գեղաշենի գյուղապետարան	Գեղաշենի գյուղապետ Արթուր Հովհաննիսյան	Բջջ: +374 98 42 74 55
Արամուսի գյուղապետարան	Գ. Նիկողոսյան Արամուսի գյուղապետարան	Բջջ: +374 91 42 09 08
Գեղարքունիքի մարզպետարան		
Քաղաքաշինության վարչություն	Վարչության պետ Դ. Հովհաննիսյան	Գրիգոր Լուսավորիչ 36, Գավառ, Հայաստան Հեռ: +(374 264) 21045 Բջջ: +374 91 35 16 42
Գեղարքունիքի մարզի քաղաքապետարաններ		
Սևան քաղաք	Քաղաքապետ	
ՀԿ-ներ		
ԿՏԲԿ	Հայաստանյան մասնաճյուղի ղեկավար	Rec-caucasus.am

Շահագրգիռ կողմի անունը	Կոնտակտային անձը	Կոնտակտային տվյալները
ԿԲՀՑ ՀԿ	Նախագահ Նանա Ջանաշիա	14B, Chonkadze St. 0107, Tbilisi, Georgia Tel: +99532 92 39 46 Fax +99532 92 39 47 E-mail: info@cenn.org, www.cenn.org
ԷկոԳլոբ ՀԿ	Գլխավոր տնօրեն Նունե Դարբինյան	Հեռ/Ֆաքս +37410 221295 Բջջ: +374 91 41 83 11 nd@ecoglobe.am nuneemail@yahoo.com
Քաղաքապետարանին կից Կայուն զարգացման խորհուրդ	Համանախագահ Ջուլետտա Բուբուշյան	Հրազդան Բջջ:+374 91 45 61 34
“Քաղաքացիական ակադեմիա” ՀԿ	Նախագահ Ջուլետտա Բուբուշյան	Հրազդան, Բջջ: +374 91 45 61 34
“Հանուն կայուն մարդկային զարգացման” ասոցիացիայի Հրազդանի մասնաճյուղ	Ղեկավար Ջուլետտա Բուբուշյան	Հրազդան, Բջջ:+374 91 45 61 34
Բնապահպանական տեղեկատվության (Օրհուս) կենտրոն Հրազդանում	Նախագահ	Մարգալետարանի շենք, Կենտրոն թաղամաս, Հրազդան
“Հանուն կայուն մարդկային զարգացման” ասոցիացիա ՀԿ	Ասոցիացիայի նախագահ Կարինե Դանիելյան	Հեռ: +374 10 52-23-27 Հեռ: +374 91 36 58 86
Հայ կանայք հանուն առողջության և բնապահպանության ՀԿ	Հիգիենիկ և շրջակա միջավայրի բաժնի ղեկավար Լիլիթ Սիմոնյան	Հեռ: +374 10 52-36-04 office@awhhe.am
Առևտրային ձեռնարկություններ (կապալառուներ, արդյունաբերություններ, վերամշակողներ, սպասարկող ձեռնարկություններ, տեղի փոքր և միջին ձեռնարկությունները և այլն)		

Շահագրգիռ կողմի անունը	Կոնտակտային անձը	Կոնտակտային տվյալները
Հրազդանի ցեմենտի գործարան		Հրազդան
Հրազդանի ՀԷԿ		Հրազդան
Փոքր և միջին ձեռնարկությունների սպասարկման բաժին (խանութներ, հասարակական սննդի կետեր, արհեստանոցներ, տրանսպորտային ձեռնարկություններ և այլն)		Կոտայքի մարզի քաղաքապետարաններ
Կոմանդոս ՍՊԸ (մետաղների վերամշակում)		Առինջ գյուղ
Սարանիստ (ապակու վերամշակում) – ԱրմԳլասս-ի մասնաճյուղ	Տնօրեն	Բյուրեղավան Հեռ: +374 222 33 597 saranist@saranist.com www.saranist.com
Նարսան ՍՊԸ (պլաստիկի վերամշակում)		Երևան
Վազգեն Աբգարյան ՍՊԸ (Թղթի վերամշակում)	Տնօրեն	Երևան Հեռ: +374 91-41-17-85
Խորհրդատվական ընկերություններ		
Հայնախագիծ	Տնօրեն Գրիգոր Ազիզյան	Երևան Հեռ: + 374 10 57 58 95, Բջջ: +374 91 41 51 13
Տրանսնախագիծ ՓԲԸ	Տնօրեն Էդուարդ Մարտիրոսյան	Դավիթ Անհաղթ 23, Երևան, Հեռ: + 374 10 24 16 42, Ֆաքս: +374 10 24 11 91 Բջջ: +374 94 25 68 77 E-mail transproject@mail.ru
Կոտայքի մարզի Նախագծի տեղանքին		

Շահագրգիռ կողմի անունը	Կոնտակտային անձը	Կոնտակտային տվյալները
մոտ գտվող տարածքների սեփականատերեր և օգտագործողներ		
Հրազդանի ցեմենտի գործարան	Հրազդանի աղբավայրի մոտ տեղակայված կավի քարհանքի մենեջեր	
Եղվարդի աղբավայրին մոտ գտնվող ֆերմայի սեփականատեր	Վազգեն Հրանտի Դանիելյան	Եղվարդ, Բջջ: +374 091 34 54 65
Ոռոգման համակարգերի կառավորում		
Թափոններ հավաքողներ		
Կոտայքի մարզի և Սևան քաղաքի բնակիչներ		
Տնային տնտեսություններ – թափոնների հավաքման ընկերությունների հաճախորդներ	Կոմունալ ծառայությունների դիմաց եկամուտների հավաքման կենտրոնի ղեկավար	
Նոր Հաճնի Համատիրություն 1-ի կենցաղային ասոցիացիա	Նախագահ Յուրիկ հարությունյան	Հեռ: +374 224 4-28 75 Բջջ: +374 94 6128 16
Նոր Հաճնի Համատիրություն 3-ի կենցաղային ասոցիացիա	Նախագահ Վլադիմիր Մեսրոպյան	Հեռ: +374 224 4 26 80
Կրթական, առողջապահական, մշակութային հաստատություններ	Կրթական բաժինների, առողջապահական բաժինների, մշակութային բաժինների պետեր	
Հայաստանի և այլ երկրների ընդանուր հասարակությունը		

Շահագրգիռ կողմի անունը	Կոնտակտային անձը	Կոնտակտային տվյալները
Ամառային ամիսների ընթացքում հանգստյան օրերին Սևան ուղևորվող Երևանի բնակիչներ		Բնտերնետային կայքեր և տեղեկատվական վահանակներ Սևան քաղաքում
Կոտայքի առողջարաններ այցելող զբոսաշրջիկներ		Բնտերնետային կայքեր և հյուրանոցների տեղեկատվական վահանակներ՝ հայերեն, ռուսերեն և անգլերեն լեզուներով
Հայկական սփյուռք		Հայկական կայքերը հայերեն և անգլերեն լեզուներով
ԶԼՄ		
Հաճն հեռուստատեսություն (Հեռուստաընկերություն)	Տնօրեն Կամո Թադևոսյան	Թումանյան փողոց 1, Նոր Հաճն Հեռ: (374224) 4 13 31, (374224) 4 11 65, (37493) 51 45 56, (37493) 10 04 54
Լուսալիք (Հեռուստաընկերություն)	Տնօրեն Մաքսիմ Մելիքյան	Մշակույթի տուն, Կարեն Դեմիրճյան հրապարակ, Չարենցավան, Հայաստան Հեռ: (374226) 4 48 88, (374226) 4 41 84, (37491) 50 28 82 (+374 226) 4-34-50 E-mail: lusaliktv@mail.ru
Հրազդան (Հեռուստաընկերություն)	Տնօրեն Մնացական Հարությունյան	Մարգալետարան 7-րդ հարկ, Կենտրոն թաղամաս, Հրազդան Հեռ: (+ 374 223) 2-02-92, (+374 223) 2-67-06, 2-77-01, 2-39-25, (+374 10) 54-54-67 (37493) 31 23 58, (37494) 00 24 32 E-mail: hrazdantv@mail.ru
STV (Հեռուստաընկերություն)		Մարգիս Սևանեցու փող. 6, Սևան, 1505 Հայաստան Հեռ: (+374 261) 2-56-58, +374-93-490004, +374-93-233405 Ֆաքս: +374-261-24717 E-mail: stv1@media.am, stv1@list.ru http://www.stv1.am
Թափոնների կառավարման ընկերությունների աշխատակիցներ		
Աբովյանի	Տնօրեն	Բջջ: +374 91 41 73 09

Շահագրգիռ կողմի անունը	Կոնտակտային անձը	Կոնտակտային տվյալները
բնակիկենցաղային ծառայությունների ձեռնարկություն	Սոս Մելիքջանյան	
Նոր Հաճնի կոմունալ ծառայությունների ձեռնարկություն	Տնօրեն Ա. Դումանյան	
“Հաճն – 1” ՍՊԸ	Տնօրեն Յուրիկ Հարությունյան	Հեռ: +374 224 4-28 75 Մջջ: +374 94 6128 16
Կանաչապատման և բուսականության կառավարման Բյուրեղավանի մունիցիպալ ձեռնարկություն	Տնօրեն Սամվել Պետրոսյան	Բջջ: +374 93 78 18 08 Բջջ: +374 91 78 18 08
«Բյուրեղավան քաղաքի մաքրում» ԲԲԸ	Տնօրեն Վալերի Բալասանյան	Բջջ: +374 77 57 79 46
Բարմակ ՍՊԸ Չարենցավան	Տնօրեն Ա. Թադևոսյան	Հեռ: 4-17-85 Բջջ: +374 94 108 300
Կոմունալ Ծառայություն ԲԲԸ, Ծաղկաձոր	Տնօրեն Վ. Բալասանյան	Հեռ: +374 77 577 946
«Սևան քաղաքի մաքրում» ձեռնարկություն	Տնօրեն Լյովա Գրիգորյան	Հեռ: +374 261 2 30 57, Բջջ: +374 91 02 26 27
Տարածաշրջանային թափոնների կառավարման ընկերության աշխատողներ		

Հավելված 2   Տնտեսատեխնիկական հետազոտության գործադրմանը նվիրված հանդիպման մասնակիցների ցուցակ, Հրազդան

**Կոտայքի մարզի Հրազդան քաղաքում նախագծի
հանդիպման մասնակիցներ 04.08.2010թ.**

Մասնակցի անունը	Պաշտոն
ՀՀ Քաղաքաշինության նախարարություն	
Վահագ Մինասյան	Փոխնախարար Ա.Հակոբյանի խորհրդական
Սամվել Սրապյան	Բնակֆոնդի և կոմունալ բաժնի վարիչ
Կոտայքի մարզ	
Ալբերտ Ղազարյան	Կոտայքի մարզպետի տեղակալ
Մ. Գաբեգիյան	Կոտայքի մարզպետարանի մշտական խորհրդի նախագահ
Արշավիր Խաչատրյան	պետ
Կամո Թումոյան	Կոտայքի մարզպետարանի բնապահպանական բաժնի պետ
Վարդան Քալանթարյան	Կոտայքի մարզի կոմունալ ենթակառուցվածքների բաժնի առաջատար մասնագետ
Հրազդան քաղաք	
Ա.Դանիելյան	Հրազդանի քաղաքապետ
Մ. Միքայելյան	Հրազդանի քաղաքապետի տեղակալ
Շ. Խաչատրյան	Հրազդանի քաղաքապետարանի կոմունալ բաժնի պետ
Գ. Հարությունյան	“Հրազդան սփլայ” ՍՊԸ գլխավոր տնօրեն
Ա. Զաքարյան	Հրազդանի քաղաքապետարանի տեղեկատվության և հասարակական կապերի բաժնի պետ
Արմվյան քաղաք	
Վլադիմիր Իվանյան	Արմվյանի քաղաքապետարանի կոմունալ բաժնի պետ
Մ. Մելիքսեթյան	Կոմունալ ծառայությունների ձեռնարկության տնօրեն
Չարենցավան քաղաք	
Վ. Չիլինգարյան	Չարենցավանի քաղաքապետի տեղակալ
Ա. Թադևոսյան	“Բարմակ” ՍՊԸ տնօրեն
Եղվարդ քաղաք	
Կ. Հարությունյան	Եղվարդի քաղաքապետի տեղակալ
Վ. Մուրացկանյան	Եղվարդ քաղաքի մշտական խորհրդի նախագահ
Վ. Վարդանյան	“Բնակֆոնդի և բարեկարգում գրասենյակ” տնօրեն
Նոր Հաճն քաղաք	
Բենջամին	Նոր Հաճն քաղաքի մշտական խորհրդի

Մասնակցի անունը	Պաշտոն
Անտոնյան	ղեկավար
Ա. Դումանյան	Նոր Հաճնի կոմունալ ծառայությունների ձեռնարկության տնօրեն
Յուրիկ Հարությունյան	“Հաճն – 1” ՍՊԸ տնօրեն
Բյուրեղավան քաղաք	
Հակոբ Բալասյան	Բյուրեղավանի քաղաքապետ
Վ. Բալասանյան	Բյուրեղավանի կոմունալ ծառայությունների ձեռնարկության տնօրեն
Ծաղկաձոր քաղաք	
Գ. Միրզոյան	Ծաղկաձորի քաղաքապետ
Ա. Սողոմոնյան	“Ծաղկաձոր ծառայություն” ՍՊԸ տնօրեն
Սևան քաղաք	
Լ. Գրիգորյան	Սևան քաղաքի մաքրման ձեռնարկության տնօրեն
COWI թիմ	
Քարսթեն Սքով	Նախագծի թիմի առաջնորդ, աղբավայրերի փորձագետ (COWI Դանիա)
Նունե Դարբինյան	Տեղի կոորդինատոր (“ԷկոԳլոբ” ՀԿ նախագահ, Հայաստան)
Կրեստեն Բերսթեն	Կոշտ կենցաղային թափոնների մասնագետ (COWI Դանիա)
Նիջոլե Վրուբլիաուսկինե	Ինստիտուցիոնալ փորձագետ (COWI Լիտվա)
Աշոտ Բաղդասարյան	Տնտեսագետ, բիզնես նախագծման մասնագետ (COWI Դանիա)
Լարիսա Լաուրիտցեն	Բնապահպանական և սոցիալական տնտեսատեխնիկական հետազոտության փորձագետ (COWI Դանիա)
Գևորգ Մարտիրոսյան	Գրաֆիկական դիզայնի մասնագետ, տնօրենի տեղակալ, Տրանսնախագիծ ՓԲԸ, Հայաստան
Արմեն Պողոսյան	Տեղափոխման և լոգիստիկայի մասնագետ, մեխանիկական ինժեներ, Տրանսնախագիծ ՓԲԸ, Հայաստան
Ալբերտ Մանուկյան	Կայքի հետազոտման փորձագետ, երկրաբան, Տրանսնախագիծ ՓԲԸ, Հայաստան
Կառլեն Սաֆարյան	Տեղագրական հետազոտությունների խմբի ղեկավար, Տրանսնախագիծ ՓԲԸ, Հայաստան
Սամվել Մովսիսյան	Դիզայնի ինժեներ, Տրանսնախագիծ ՓԲԸ, Հայաստան

Հավելված 3 Մարդկանց ցուցակը, որոնց հետ եղել են հանդիպումներ կայքի այցելությունների ժամանակ

Անուն, պաշտոն	Կոնտակտային տվյալներ
Ալբերտ Ղազարյան Կոտայքի մարզպետի տեղակալ	Հեռ: +374 (0223) 2 05 50 Բջջ: +374 (091) 41 80 40
Արշավիր Խաչատրյան Կոտայքի մարզի կոմունալ ենթակառուցվածքների բաժնի պետ	Բջջ: +374 (093) 599 599
Վարդան Քալանթարյան Կոտայքի մարզի կոմունալ ենթակառուցվածքների բաժնի մասնագետ	Հեռ: +374 223 2 13 39 Բջջ: +374 91 76 35 46
Կամո Թումանյան Կոտայքի մարզի բնապահպանության բաժնի պետ	Բջջ: +374 (093) 21 55 77
Լևոն Պետրոսյան Կոտայքի մարզի հողաշինության և հողօգտագործման բաժնի պետ	Բջջ: +374 (091) 42 53 24
Եղիշե Ավետիսյան Կոտայքի մարզի հողաշինության և հողօգտագործման բաժնի առաջատար մասնագետ	Բջջ: +374 93 91 65 82
Զուլետտա Բուբուշյան «Քաղաքացիական ակադեմիա» ՀԿ նախագահ, Հրազդան	Հեռ: +374 (0223) 2 37 13 Բջջ: 374 91 45 61 34
Արմյան քաղաք	
Վլադիմիր Իվանյան Քաղաքապետարանի կենցաղային ծառայությունների և անշարժ գույքի բաժնի պետ	Հեռ: +374 0222 216 33 Բջջ: + 374 93 51 90 10
Սոս Մելիքջանյան	Բջջ: +374 91 41 73 09
Արտաշես Օհանյան Արմյանի կոմունալ ծառայությունների ձեռնարկության տնօրենի տեղակալ	Բջջ: +374 93 70 10 46
Բյուրեղավան քաղաք	
Հակոբ Բալայան Քաղաքապետ	Հեռ: +374 (222) 6 32 36 Բջջ: +374 (91) 21 28 48

Անուն, պաշտոն	Կոնտակտային տվյալներ
	balasyanh@mail.ru
Մարինե Բաղդասարյան Քարտուղար	Հեռ: +374 (222) 6 32 36
Սամվել Պետրոսյան Բյուրեղավանի կանաչապատման և բուսականության կառավարման կոմունալ ձեռնարկության տնօրեն	Բջջ: +374 93 78 18 08 Բջջ: +374 91 78 18 08
Վալերի Բալայան Բյուրեղավան քաղաքի մաքրման ծառայության 3 սեփականատերերից մեկն ու տնօրենը	Բջջ: +374 77 57 79 46
Լիդիա Պողոսյան, Գլխավոր հաշվապահ	Հեռ: +374 222 6 51 41
Նոր Հաճն քաղաք	
Գագիկ Մաթևոսյան, քաղաքապետ	Բջջ: +374 98 28 77 77
Բենյամին Անտոնյան, քաղաքապետի օգնական	Բջջ: +374 94 01 14 03
Կրիստինա Միսարյան, քաղաքապետի քարտուղար	Հեռ: +374 224 4 25 50
Յուրիկ Հարությունյան, Համատիրություն 1-ում տնային տնտեսության ասոցիացիայի նախագահ	Հեռ: +374 224 4-28 75 Բջջ: +374 94 6128 16
Վլադիմիր Մեսրոպյան, Համատիրություն 3-ում տնային տնտեսության ասոցիացիայի նախագահ	Հեռ: +374 224 4 26 80
Մևան քաղաք	
Լյովա Գրիգորյան,	Հեռ: +374 261 2 30 57, Բջջ: +374 91 02 26 27
Պարզև Սահակյան, տնօրենի տեղակալ	Հեռ: +374 261 2 30 57, Բջջ: +374 94 57 93 93
Ղազար Կավթյան, Ոստիկանության ավագ տեսուչ	Բջջ: +374 9327 81 41
Լարիսա Մանուկյան Քաղաքի մաքրման ձեռնարկության գլխավոր ինժեներ, կադրերի բաժնի ղեկավար	Հեռ: +374 261 2 00 05, Բջջ: +374 77 10 52 82
Լիլիթ Կազարյան Համակարգչի մասնագետ, զբաղվում է հիմնականում	Հեռ: +374 261 2 47 07, Բջջ: +374 77 50 17 01,

Անուն, պաշտոն	Կոնտակտային տվյալներ
Եկամուտների կառավարմամբ	
Հասարակություն, որի հետ տեղի են ունեցել հանդիպումներ տեղափոխության այցելության ժամանակ	
Սերյոժա Մարկոսյան (Հրազդանի աղբավայրի մոտ տեղակայված կավի քարհանքի պահակ)	Հեռ: +374 0223 2 04 24 (անձնական)
Վազգեն Դանիելյան (Եղվարդի աղբավայրին մոտ գտնվող հողի սեփականատեր, ֆերմեր)	Բջջ: +374 091 34 54 65
Արթուր Օգանիսյան Գեղաշենի գյուղապետ	Բջջ: +374 98 42 74 55
Գայր Նիկողոսյան Արամուսի քաղաքապետ	Բջջ: +374 91 42 09 08

Հավելված 4 Կոտայքի մարզի ԿԿԹ նախագծի շահագրգիռ կողմերի ներգրավվածության վերաբերյալ արձանագրություն

(Ենթակա է նորացման)

No	Ամսաթիվ	Գործունեության նկարագիրը	Հասանելի փաստաթղթեր
1	Օգ. 2008	Նախագծի կազմավորման առաքելություն, տեղանքի այցելություններ Աբովյանում, Բյուրեղավանում, Չարենցավանում, Հրազդանում, Եղվարդում	Նախագծի իդենտիֆիկացիայի զեկույց, Շնժ 2008
2	04 Օգ. 2010	Շահագրգիռ կողմերի հանդիպում Հրազդանում և տնտեսատեխնիկական հետազոտության գործադրումը	Նախագծի մասնակիցների ցուցակ, նկարներ
3	Օգ.- Հոկ. 2010	Տեղանքի այցելություններ և հանդիպումներ շահագրգիռ կողմերի հետ Աբովյանում, Արամուսում, Բյուրեղավանում, Սևանում, Չարենցավանում, Հրազդանում, Գեղաշենում, Նոր Հաճնում, Շաղկաձորում, Եղվարդում	Հանդիպած անձանց ցուցակ, լրացված հարցաշարեր, ամփոփիչ զեկույց, նկարներ
4	Մարտ 2011	ՇՄՄԱԳ նախագծի իրականացմանն ուղղված հանդիպում, քննարկումներ Կոտայքի մարզպետարանի հողային ռեսուրսների և անշարժ գույքի բաժնի հետ	Աղբավայրի տեղանքի ընտրության զեկույց

Հավելված 5 ԲՄՈՒ ծրագրի պլանավորման հանդիպման մասնակիցների ցուցակ 16.03.2011

“Կոշտ կենցաղային թափոնների կառավարում, ԲՄՈՒ” ծրագրի
իրականացմանն ուղղված հանդիպում Քաղաքաշինության
նախարար՝ Վ. Վարդանյանի հետ 16.03.2011

	Գերատեսչություն	Պաշտոնը	Անուն	Հեռախոս, e-mail	Ստորագրություն
1	ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն	ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության աշխատակազմի տարածքային զարգացման ծրագրերի գլխավոր մասնագետ	Հ. Դանիելյան	51-13-18 094 32 69 05	Y
2	ՀՀ բնապահպանության նախարարություն	Վտանգավոր նյութերի և թափոնների քաղաքականության բաժնի պետ	Ա. Ալեքսանյան	58-53-26 haz@mnp.am	Y
3	ՀՀ բնապահպանության նախարարության ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալություն	Ջրային ռեսուրսների կառավարման գործակալության պետ	Ա. Ներսիսյան	54-08-67 anersisyan@mnp.am	
4	ՀՀ բնապահպանության նախարարության կենսառեսուրսների կառավարման գործակալություն	Բուսական ռեսուրսների կառավարման բաժնի պետ	Հ. Ղազարյան	52-79-52, 58-07-11 055 422 432 a.ziroyan@mnp.am	Y
5	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	Հաշմանդամների և տարեցների հիմնահարցերի վարչության պետ	Ա. Կեսոյան Ա. Գևորգյան	58-76-72, 52-17-61 055 14 00 08 artur.kesoyan@mss.am	Y
6	ՀՀ առողջապահության նախարարության պետական հիգիենիկ և հակահամաճարակային տեսչություն	Շրջակա միջավայրի և կոմունալ հիգիենայի բաժնի պետ	Աիդա Պետիկյան	65-46-95 094 24 94 53	Y
7	ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարություն	Արդյունաբերության քաղաքականության վարչության պետ	Հ. Միրզոյան	58-11-22+123 091 415 215 hmirezoyan@mineconomy.am	
8	ՀՀ անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտե	Հողաշինության բաժնի պետ	Ֆ. Եգորյան	56-92-19 099 01 76 72	Y
9	ՀՀ Նախագահի նախնախարարական	Հանձնաժողովի նախագահի խորհրդական	Վ. Զիրավյան	093 288 466	Y

	Գերատեսչություն	Պաշտոնը	Անուն	Հեռախոս, e-mail	Ստորագրություն
	հիմնահարցերի հանձնաժողով				
10	ՀՀ Գեղարքունիքի մարզպետարան	Քաղաքաշինության վարչության պետ	Դ. Հովհաննիսյան	091 35 16 42	Y
11	ՀՀ Կոտայքի մարզպետարան	Կոմունալ ենթակառուցվածքների բաժնի պետ	Արշավիր Խաչատրյան	0223 2 13 39 xacharsh@kotayk.region.am	Y
12	ՀՀ Կոտայքի մարզպետարան	Հողաշինության և հողօգտագործման բաժնի պետ	Լ. Պետրոսյան	091 42 53 24	Y
13	ՀՀ Կոտայքի մարզ, Հրազդանի քաղաքապետարան	Հրազդանի քաղաքապետի տեղակալ	Մ. Միքայելյան	0223 2 39 64 093 77 70 82	Y
14	ՀՀ Կոտայքի մարզ, Աբովյանի քաղաքապետարան	Բնակ. կոմունալ և անշարժ գույքի բաժնի պետ	Վ. Իվանյան	2-16-33 093 51 90 10	Y
15	ՀՀ Կոտայքի մարզ, Չարենցավանի քաղաքապետարան	Չարենցավանի “Բարմակ” ՍՊԸ տնօրեն	Ա. Թադևոսյան	4-17-85 094 108 300	Y
16	ՀՀ Կոտայքի մարզ, Եղվարդի քաղաքապետարան	Բարեկարգում և բնակֆոնդ գրասենյակ	Վ. Վարդանյան	0224 2-24-60 099 40 38 31 vardan48@yahoo.com	Y
17	ՀՀ Կոտայքի մարզ Նոր-Հաճնի քաղաքապետարան	Կոմունալ տնտեսության տնօրեն	Ա. Դումանյան	094 99 14 66	Y
18	ՀՀ Կոտայքի մարզ, Բյուրեղավանի քաղաքապետարան	-	-	-	-
19	ՀՀ Կոտայքի մարզ, Ծաղկաձորի քաղաքապետարան	Քաղաքապետի տեղակալ	Հ. Մկրտչյան	093 90 10 20	Y
		Կոմունալ ԲԲԸ տնօրեն	Վ. Բալասյան	077 577 946	Y
20	ՀՀ Գեղարքունիքի մարզ, Սևանի քաղաքապետարան	-	-	-	-
21	“Հայնախագիծ” ԲԲԸ	“Հայնախագիծ” ԲԲԸ-ի տնօրեն	Գրիգոր Ազիզյան	57-58-95, 091 41 51 13	Y
22	“Հայնախագիծ” ԲԲԸ	“Հայնախագիծ” ԲԲԸ Էկոլոգիայի բաժնի պետ	Ջ. Մուրադյան	091 37 35 06	Y
23	ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության ջրային տնտեսության պետական կոմիտե	Ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգերի վարչության պետ	Արթուր Օհանյան	54-72-83	Y
24	“Հայ կանաչք հանուն առողջության և առողջ շրջակա միջավայրի” ՀԿ	Հիգիենայի և էկոլոգիական ռիսկերի բաժնի ղեկավար	Լիլիթ Սիմոնյան	52-36-04 office@awhhe.am	Y

	Գերատեսչություն	Պաշտոնը	Անուն	Հեռախոս, e-mail	Մտորագրություն
25	“Հանուն կայուն մարդկային զարգացման” ասոցիացիա	Ասոցիացիայի նախագահ	Կարինե Դանիելյան	52-23-27 091 36 58 86	Y
26	ECOGLOBE ՀԿ	Նախագահ	Նունե Դարբինյան	22-12-95, 091 41 83 11 nd@ecoglobe.am nuneemail@yahoo.com	Y
27	“Քաղաքացիական ակադեմիա” ՀԿ	Նախագահ	Ջ. Բուրուշյան	091 45 61 34	Y
28	“Քաղաքացիական ակադեմիա” ՀԿ	ՀԿ անդամ	Ն. Ներսեսյան	093 37 61 99	Y
29	“Կայուն զարգացման ասոցիացիա” Հրազդանի բաժանմունք	ՀԿ անդամ	Ս. Բաբախանյան		Y
30	Սևանա Լճի հիմնհարցերի հանձնաժողով	ՀՀ Նախագահի խորհրդական	Գ. Հակոբյան	091 34 16 22	Y
31	Քաղաքաշինության նախարարություն	Նախարար	Վ. Վարդանյան	+(374 10) 58 90 80	Y
32	Քաղաքաշինության նախարարություն	Նախարարի տեղակալ	Ա. Հակոբյան	Tel: +374 10 56 51 31 av.hakobyan@mud.am	Y
33	Քաղաքաշինության նախարարություն	Նախարարի տեղակալ	Ռ. Ալավերդյան		Y
34	Քաղաքաշինության նախարարություն	Բնակ. քաղաքականության և կոմունալ ենթակառուցվածքների բաժնի առաջատար մասնագետ	Նարինե Ավետյան	52 43 63	Y
35	Քաղաքաշինության նախարարություն	Բնակ. քաղաքականության և կոմունալ ենթակառուցվածքների բաժնի քարտուղար	Մերի	52 43 63	Y
36	Քաղաքաշինության նախարարություն	Միջազգային հարաբերությունների բաժնի պետ	Արմինե Համբարձումյան	52 09 43 fricd@mud.am	Y
37	Քաղաքաշինության նախարարություն	Հասարակական կապերի բաժնի պետ	Անի Արմենակյան	56 03 81 info@mud.am	Y
37	Քաղաքաշինության նախարարություն	Բնակ. քաղաքականության և կոմունալ ենթակառուցվածքների բաժնի պետի տեղակալ	Զոյա Ղազարյան		Y
38	Քաղաքաշինության նախարարություն	Իրավաբանական բաժնի պետ	Գարիկ Սարոյան	56 21 36 gariksaroyan@yahoo.com	Y
39	Քաղաքաշինության նախարարություն	Տարածքային պլանավորման բաժնի պետ	Սոնյա Մաթևոսյան		Y
40	Քաղաքաշինության նախարարություն	Աշխատակազմի ղեկավար	Մ. Բաղդասարյան		Y
41	COWI A/S, Դանիա	Նախագծի ղեկավար	Քարսթեն Սքով	cask@cowi.dk	Y

	Գերատեսչություն	Պաշտոնը	Անուն	Հեռախոս, e-mail	Մտորագրություն
42	COWI A/S, Դանիա	Կոշտ կենցաղային թափոնների փորձագետ	Քրեսթեն Բերնսթեն	krb@cowi.dk	Y
43	COWI A/S, Դանիա	Բնապահպանական և սոցիալական ուսումնասիրության փորձագետ	Լարիսա Լաուրիտցեն	lla@cowi.dk	Y

Հավելված 6 Նախագծի վերաբերյալ ՁԼՄ-ներում արված հրապարակումների արձանագրություններ

No	Վերնագիր, թերթի կամ կայքէջի անունը և ամսաթիվը	Հակիրճ բովանդակությունը

Հավելված 7 Մեկնաբանությունների և առաջարկությունների ձևաչափ ՇՄՄԱԳ-ի ընթացքում

ՎԶԵԲ-ի Ծրագրի Իրականացման Գրասենյակը Հրազդանում Հեռ: +374 223 2 39 64; Ֆաքս: +374 223 2 23 45 e-mail: info@hrazdan.am	
Կոտայքի կոշտ կենցաղային թափոնների կառավարման նախագիծ Մեկնաբանությունների և առաջարկությունների ձևաչափ	
Մեկնաբանությունների և առաջարկություններ ներկայացնող անձի կոնտակտային տվյալները Ցանկալի է նշել Ձեր անունը, հասցեն և e-mail, եթե դա հնարավոր է: Եթե Դուք ցանկանում ես մնալ անանուն, դա խնդիր չէ: Խնդրում ենք ուղղակի գրել ԱՆԱՆՈՒՆ. Ձեր մեկնաբանությունները կքննարկվեն Քաղաքաշինության նախարարությունում: Կարող եք գրել էջի հակառակ կողմում կամ լրացուցիչ էջերի վրա: Կարիք չկա լրացնելու մոխրագույն հատվածը: Դա Ձեր մեկնաբանությունը մեր կողմից գրանցելու համար է: Այս թերթիկը լրացնելուց հետո կարող եք ուղարկել նամակով, ֆաքսով կամ էլ. փոստով Ծրագրի Իրականացման Գրասենյակ:	
Անուն	
Հասցե	
Հեռախոս	E-mail
Կոտայքի կոշտ կենցաղային թափոնների կառավարման նախագծի վերբերյալ մեկնաբանություններ և առաջարկություններ:	
Ցանկանում եմ ստանալ տեղեկատվություն Նախագծի վերաբերյալ: ☐ Այո ☐ Ոչ Եթե այո, ինչպե՞ս եք ցանկանում այն ստանալ: ☐ TV ☐ նամակ ☐ պաստառ ☐ e-mail ☐ կայքէջ Ո՞ր կոնտակտային լեզուն եք նախընտրում: ☐ Հայերեն ☐ Ռուսերեն ☐ Անգլերեն	
ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿ Ինչպե՞ս է առաքվել մեկնաբանությունը: ☐ Անձամբ ☐ Հեռախոսով ☐ Ընթերցասրահում ☐ Փոստով ☐ Էլ-փոստով ☐ Այլ (նկարագրեք).....	
Մեկնաբանության գրանցման ամսաթիվը:	Մեկնաբանության N: Գրանցված է (ում կողմից):
Պահանջվում է պատասխան ☐ Այո/Ոչ	Պատասխանի պատրաստման համար պատասխանատու անձ:
Պատասխանը ուղարկվել է (ամսաթիվ):	Պատասխանը գրանցվել է (ամսաթիվ):

Հավելված 8   Հասարակական բողոքարկման ձևաչափ

ՎԶԵԲ-ի Ծրագրի Իրականացման Գրասենյակը Հրազդանում Հեռ: +374 223 2 39 64; Ֆաքս: +374 223 2 23 45 e-mail: info@hrazdan.am	
Կոտայքի կոշտ կենցաղային թափոնների կառավարման նախագիծ Հասարակական բողոքական ձևաչափ	
Մեկնաբանությունների և առաջարկություններ ներկայացնող անձի կոնտակտային տվյալները Ցանկալի է նշել Ձեր անունը, հասցեն և e-mail, եթե դա հնարավոր է: Եթե Դուք ցանկանում եմ մնալ անանուն, դա խնդիր չէ: Խնդրում ենք ուղղակի գրել ԱՆԱՆՈՒՆ. Ձեր մեկնաբանությունները կքննարկվեն Քաղաքաշինության նախարարությունում: Կարող եք գրել էջի հակառակ կողմում կամ լրացուցիչ էջերի վրա: Կարիք չկա լրացնելու մոխրագույն հատվածը: Դա Ձեր մեկնաբանությունը մեր կողմից գրանցելու համար է: Այս թերթիկը լրացնելուց հետո կարող եք ուղարկել նամակով, ֆաքսով կամ էլ. փոստով Ծրագրի Իրականացման Գրասենյակ:	
Անուն	
Հասցե	
Հեռախոս	E-mail
Կոտայքի կոշտ կենցաղային թափոնների կառավարման նախագծի իրականացման վերաբերյալ բողոքարկում: Ի՞նչ է պատահել:	
Ինչպե՞ս դա դարձավ պրոբլեմ: Ինչպե՞ս է դա Ձեզ անհանգստացնում:	
Որտե՞ղ կա կատարվեց:	
Ի՞նչ է պատահել: Մեկ անգամ (ամսաթիվ) _____ Մի քանի անգամ (քանի՞ անգամ) _____ Հաճախակի կրկնվող _____	
Ի՞նչը կշտկի իրվիճակը:	
Ո՞ր կոնտակտային լեզուն եք նախընտրում: ☐ Հայերեն ☐ Ռուսերեն ☐ Անգլերեն	
Բողոքարկման կարգավճակը: Ինչպե՞ս է առաքվել մեկնաբանությունը: ☐ Անձամբ ☐ Հեռախոսով ☐ Ընթերցասրահում ☐ Փոստով ☐ Էլ-փոստով ☐ Այլ (նկարագրեք).....	
Մեկնաբանության գրանցման ամսաթիվը:	Մեկնաբանության N: Գրանցված է (ում կողմից):
Պահանջվում է պատասխան Այո/Ոչ	Պատասխանի պատրաստման համար պատասխանատու անձ:
Պատասխանը ուղարկվել է (ամսաթիվ):	Պատասխանը գրանցվել է (ամսաթիվ):

Հավելված 9 Բողոքարկման ձև աշխատակիցների և ոչ-աշխատակիցների համար

Պաշտոնական բողոքարկում

Բողոքարկումը բնորոշվում է որպես գործողություն, բացթողում կամ երևույթ, որը աշխատակցի համար հանդիսանում է անարդարություն և կարող է հաստատվել փաստացի տեղեկատվությամբ: Դա կարող է վերաբերվել գործատուի և աշխատողի միջև ծագած ցանկացած խնդրի, ինչպես նաև փոխհատուցման, աշխատաժամերի, աշխատանքային պայմանների, աշխատողների կազմակերպությանն անդամակցելուն կամ ցանկացած օրենքի մեկնաբանությանը: Այն չի ներառում աշխատանքի բաշխումը, ակամա տեղափոխությունները, աշխատանքից հեռացումը, պաշտոնի իջեցումը:				
Բողոքարկողի անունը: Պաշտոնը: Աշխատանքի ընդունման ամսաթիվը:		Աշխ. հեռ.: Տնային հեռ.: Բջջ. հեռ.: e-mail:		
Տան փոստային հասցեն:		Աշխատանքի փոստային հասցեն:		
Բողոքարկման առիթ հանդիպող միջադեպի ամսաթիվը, ժամը և վայրը: _____		Միջադեպի մասին տեղեկանալու ամսաթիվը: _____		
Բողոքարկման մանրամասները, ինչպես նաև այլ ներգրավված անձանց անունները, եթե այդպիսիք կան:				
Աշխատանքային օրենսգրքի համապատասխան բաժինները, օրենքները, կանոնակարգը կամ կոլեկտիվ պայմանավորվածությունները:				
Աշխատողների կազմակերպությանը կապվելու ամսաթիվը (անհրաժեշտության դեպքում)				
Բողոքարկման առաջարկվող լուծումը:				
Խնդրում ենք, լրացրեք այս ձևի մի նմուշը Ձեր անմիջական վերադասի հետ և պահպանեք մի նմուշ հետագա հնարավոր փուլի կամ փուլերի համար: Եթե չեք ստացել պատասխան 10 աշխատանքային օրերի ընթացքում կամ համաձայն չեք կայացված որոշման հետ, կարող եք նա մեկ նմուշ լրացնել՝ ավելի բարձր աստիճանների դիմելու համար:				
Փուլ	Բողոքարկումը ստացող վերադասի անունը	Ամսաթիվ	Բողոքարկողի ստորագրությունը	Բողոքարկումը ստացող վերադասի ստորագրությ.
1				
2				
3				
4				

Հավելված 10 ՎԶԵԲ աշխատանքային պահանջներ՝ կապալառու շինարարների համար

Հարկադրված աշխատանքի արգելում

‘Կապալառուն պետք է ապահովի, որ հարկադրված աշխատանքի անհրաժեշտություն չի լինի, ներառյալ ցանկացած տեսակի ստիպողական աշխատանք: Հարկադիր կամ պարտադիր աշխատանքն այն բոլոր գործերը կամ ծառայություններն են, որոնք կատարվում են անհատնի կողմից ոչ հոժարակամ՝ ուժ գործադրելու կամ տուգանվելու պառնալիքով:’

Երեխաների աշխատանքի արգելում

‘Կապալառուն պետք է երաշխավորի, որ ընդունված համապատասխան տարիքից փոքր անձիք աշխատանքի չեն ընդունվի (Վրաստանում այդ տարիքը 16 է): Այն 16-18 տարեկան երիտասարդները, որոնք ընդունվել են աշխատանքի, չպիտի աշխատեն վնասակար նյութերի հետ և պետք է իրականացվի նրանց կողմից իրականացվող ցանկացած տիպի աշխատանքի ռիսկի գնահատում:’

Ո՛չ խտրականությանն ու անհավասար վերաբերմունքին

‘Կապալառուն պարտավոր է ապահովել հավասարություն, թույլ չտա խտրականություն իր աշխատակիցների միջև, ստեղծի աշխատանքի, զբավածության և ուսուցման պայմաններ՝ ազգային օրենքին համապատասխան: Կապալառուն պիտի ապահովի կանանց և տղամարդկանց նույնատիպ աշխատանքի դիմաց հավասար վարձատրություն:’

Միավորման ազատություն

‘Բոլոր աշխատողները պետք է իրավունք ունենան արհմիություններին անդամագրվելու և միավորված գործելու, ինչպես ներկայացված է Վրաստանի Օրենսգրքում (Արհմիության ակտ, 1997):’

Արձանագրություններ

‘Կապալառուն պետք է պահպանի ողջ անձնակազմի ամբողջական գրանցում՝ նշելով նրանց անունը, տարիքը, սեռը, կատարվող աշխատանքի դասը, աշխատած ժամերը, կատարված վճարումները և կրճատումները: Այս գրանցումները պետք է ամեն ամիս նորացվեն և ներկայացվեն Բանկի ներկայացուցչին՝ աշխատանքային ժամերի ընթացքում:’

Աշխատավարձ

‘Կապալառուն պետք է վճարի աշխատավարձ և նպաստ, որը կբավարարի առնվազն նորմատիվ կամ պայմանական արդյունաբերական նվազագույն դրույքաչափերին: Որպես կարգապահական միջոցներ՝ չի թույլատրվում աշխատավարձից կրճատումներ անել: Կրճատումները չպետք է վերաբերեն այն աշխատողին, որը ստանում է ավելի քիչ, քան ընդունված նվազագույն աշխատավարձն է:

‘Բոլոր աշխատողներին պետք է տրվի հասանելի բանավոր կամ գրավոր տեղեկատվություն՝ աշխատավարձի պայմանների, ինչպես նաև աշխատավարձը ստանալու ժամկետների վերաբերյալ, մինչ աշխատանքի անցնելը: Աշխատավարձը պետք է վճարվի ամբողջությամբ, ժամանակին և անմիջապես աշխատողին: Կապալառուն պետք է վարի վճարումների և կրճատումների հաշվառում:

Աշխատանքային ժամեր

‘Աշխատանքային ժամերը պետք է համապատասխանեն գործող օրենքներին, կոլեկտիվ պայմանավորվածություններին և արդյունաբերական չափանիշներին: Արտաժամյա աշխատանքը պետք է լինի կամավոր, չպետք է պարտադրվի կանոնավոր կերպով և պետք է միշտ փոխհատուցվի:’

Առողջապահություն և անվտանգություն

‘Կապալառուն պետք է տրամադրի Բանկի ներկայացուցչին գրավոր “Առողջապահության և անվտանգության քաղաքականություն” և հատուկ նախագծի համար “Առողջապահության և անվտանգության ծրագիր” մինչ աշխատանքի սկսելը:

‘Կապալառուն պետք է երաշխավորի անվտանք և առողջ աշխատանքային միջավայր: Կապալառուն պետք է տրամադրի կանոնավոր տեղեկատվություն և դասընթացներ ողջ աշխատակազմի և բանվորների համարկայքում առկա վտանգների և անվտանգության վերաբերյալ, և այն միջոցառումների վերաբերյալ, որոնք տեղում կկանխեն դժբախտ պատահարները, վնասվածքները և հիվանդությունները:’

Բողոքարկման մեխանիզմ

‘Կապալառուն պետք է երաշխավորի, որ բողոքարկման մեխանիզմը հասնելի է բոլոր աշխատողներին և կարող է կիրառվել առանց վախենալու:’

Արձանագրություններ

‘Կապալառուն պետք է գրանցի բոլոր դժբախտ պատահարները և մասնագիտական հիվանդությունները և տրամադրի տեղեկատվություն՝ գրանցման համակարգի վերաբերյալ: Կապալառուն պետք է տեղեկացնի համապատասխան մարմիններին բոլոր դժբախտ պատահարների և մասնագիտական հիվանդությունների մասին:’